

8. Lélekjelenlét – Miből lesz a cserebogár?

2010.

10.

SZÁM



MAGYAR KÖZOKTATÁS

ROMÁNIAI MAGYAR OKTATÁSI FIGYELŐ

2010. OKTÓBER • 10. SZÁM



Fotó • SÜTŐ ZSOLT

ISSN 2065-9725



ÁRA 3,5LEI



MENTOR DÍJ A TEHETSÉGEK GONDOZÓINAK

Keressük azt az áldozatkész, lelkes tanárt, edzőt, pedagógust, aki a háttérből segíti tanítványai első lépéseit, és akinek figyelme, áldozatos munkája nagyban hozzájárul egy-egy fiatal tehetség képességeinek felfedezéséhez, kibontakozásához.

Ha ismer ilyen nevelőt, szakembert, jelölje a tehetséggondozásért járó **Mentor díjra**, hogy munkájáért elismerésben részesíthessük!

A **Mentor díj** erkölcsi és anyagi elismerés.

További információk a www.pentrucomunitate.ro és a www.molromania.ro honlapokon található.

MOL



A várható decentralizáció

az eddiginél nagyobb felelősséget ró az iskolaigazgatókra

Lehetőségek megnövekedett mozgástérben?

A küszöbönálló decentralizáció gyakorlati megvalósítása fokozott felelősséget ró az iskolaigazgatókra. Függetlenül attól, hogy kísérleti megyéről van szó vagy sem – meglepő, de jelenleg is fennáll az anakronisztikus állapot, hogy az ország néhány megyéjében másként kezelik az igazgatói státust, mint a többiben –, az intézményvezetőnek fel kell készítenie a közösséget arra, hogy ha végre-valahára beindul a decentralizációs folyamat, akkor a helyi szinten meghozandó változtatások minél zökkenőmentesebben, a lehető legkevesebb konfliktust generálva történjenek. Ehhez mindenekelőtt szemléltetváltásra van szükség: nem elég, ha csak az igazgatóban tudatosul, hogy ő és az iskola vezetőtestülete jóval nagyobb hatáskörrel fog rendelkezni – ami egyben nagyobb felelősségvállalást és több munkát is jelent –, de ezt a helyi közösségben is tudatosítani kell.

Honnan szerezhetők pótforrások?

Az igazgatónak mindenekelőtt az oktatási intézmény működtetéséhez szükséges humán és anyagi erőforrásokról kell gondoskodnia. Gondot okoz, és a következő időszakban is sok gondot fog okozni a gazdasági válság és ennek az intézményekre tett hatása. A fűnyíróelv alapján bevezetett 25 százalékos bércsökkenés – ami sok esetben a 30–40 százalékot is eléri – hosszú távon tarthatatlan. Egyértelműen kimutatható, hogy egyre több pedagógus hagyja el a pályát és vállal más területen munkát, mindenekelőtt a pályakezdő fiatalok, akiknek a legalacsonyabb a fizetésük. Hogy ennek az exodusnak elejét lehessen venni, január 1-től mindenképpen fizetésemelést kell végrehajtani. Ha nem is lehet minden szinten visszaállítani az eredeti állapotokat, de az 1500 lej alatti fizetéseket feltétlenül meg kell emelni, vissza kell vinni a csökkentés előtti szintre. Másként kiürülnek az iskoláink, és egyre nagyobb gondot

fog jelenteni, hogy az eltávozott pedagógusokat megfelelő képesítéssel rendelkező szakemberekkel pótolja az iskola. Mivel az iskola rendelkezésére álló pénzalap szinte mindenre kihat, az év végéhez közeledve az igazgatónak el kell készítenie a pénzügyi zárszámadást, melynek alapján kidolgozható a következő év költségvetés-tervezete. Azok a sarokszámok, amelyekre alapozhat, jelen körülmények között elkeserítően alacsonyak, és sajnos az elkövetkező egy-két év-

- Az igazgatónak mindenekelőtt az oktatási intézmény működtetéséhez szükséges humán és anyagi erőforrásokról kell gondoskodnia.
- Gondot okoz, és a következő időszakban is sok gondot fog okozni a gazdasági válság és ennek az intézményekre tett hatása.

ben is nagyon szűkös költségvetéssel kell számolni. Ez már önmagában is azt jelenti, hogy azon kell az igazgatónak gondolkodnia, honnan szerezhet pótforrásokat. Erre jelen körülmények közt több lehetőség is mutatkozik: az egyik a hazai, uniós vagy magyarországi pályázati lehetőségek maximális kihasználása. A másik lehetőség nagyobb településeken adódik, ahol népesebb a vállalkozói réteg és jobb a helység gazdasági potenciálja: az igazgató cégektől, vállalkozóktól kaphat támogatást, szponzori szerződést köthet, és így az iskolai rendezvények lebonyolítását, diákok díjazását megoldhatja támogatók segítségével. További lehetőségek az iskola adottságaitól – humán erőforrás, infrastruktúra, felszereltség stb. – függően adódhatnak: az intézmény terméket, sportpályát, felszereléseket

stb. adhat bérbe, előadásokat tarthat, rendezvényeket szervezhet, saját tanterők bevonásával oktatási programokat indíthat (például számítástechnika, idegen nyelv stb.), természetesen megfelelő ellentételezés fejében. Ha még kollégiummal, étkezdével is rendelkezik, akkor szünidőkben vagy hétvégeken kirándulócsoportokat is fogadhat, mi több, igénylés esetén különböző (kulturális, turisztikai, hagyományörző, sport stb.) jellegű programok szervezését is felvállalhatja.

Az iskola kapcsolata a szülőkkel és a helyi önkormányzattal

A megnövekedett igazgatói szerepkör másik fontos szegmense a szülőkkel való kapcsolattartás. A tantestületnek és az iskola egész személyzetének tudatában kell lennie annak, hogy az intézménynek úgy kell megfelelnie a helyi közösség elvárásainak, hogy közben nem mond le az igényességéről, alakítja és markánsan megjeleníti saját arculatát. Egyre nyilvánvalóbb ugyanis, hogy a szülők színvonalas oktatást igényelnek, és elvárják, hogy az adott intézményben odafigyeljenek a gyerekeikre, hogy tudják, biztonságban és jó körülmények között tanulhatnak. Ez azért is lényeges, mert a decentralizáció során a normatív finanszírozási rendszer is bevezetésre kerül, ami tulajdonképpen azt jelenti, hogy a központi költségvetésből a pénz a gyereket „követi”. A szülőknek pedig alkotmány biztosította joguk a szabad iskolaválasztás, minden szülő abba az iskolába írathatja gyermekét, melyet a legmegfelelőbbnek talál a számára. Így, ahol elég magas lesz a gyereklétszám, ott több pénz áll majd az intézmény rendelkezésére, a kis létszámú iskolák pedig egyre nehezebb helyzetbe kerülnek. Ez pedig csak az egyik aspektusa annak, hogy a decentralizáció nem csupán előnyökkel jár majd, hanem – főleg a kezdeti időszakban – problémákat is okozhat. Anyanyelvű

oktatásunk egyik legnagyobb gondja, hogy finanszírozási problémákkal szembesülhetnek mindenképp a vidéki, falusi iskolák, de a városi környezetben működő tagozatos iskolák többsége is. Orvoslást csak az jelenthet, ha az elfogadásra kerülő új oktatási törvényben sikerül megtartani az RMDSZ által bevitt – az anyanyelvű oktatási hálózat védelmét biztosító – többletfinanszírozási szorzókat.

Másik fontos kérdés, amelyet szintén nem kerülhet meg az igazgató, a helyi önkormányzattal, a polgármesteri hivatallal való együttműködés. A jó partneri viszony kialakítása nemcsak azért kívánatos, mert az iskola vezetőségi tanácsában kötelezően jelen van a polgármester és az önkormányzat által delegált egy-egy képviselő is, hanem azért is, mert az önkormányzat, mint az oktatási intézmény fenntartója, döntő módon befolyásolhatja annak működését (évi költségvetés, beiskolázási számok, fejlesztések stb.). Ugyanakkor az igazgatónak és a polgármesternek is

- Másik fontos kérdés, amelyet szintén nem kerülhet meg az igazgató, a helyi önkormányzattal, a polgármesteri hivatallal való együttműködés. A jó partneri viszony kialakítása.

meg kell értenie, hogy zökkenőmentes együttműködésük a közös érdeken túl – ugyanazt a közösséget kell szolgálniuk – egyben egyéni érdek is, hiszen négyévenként mindketten megmérettetnek.

A pedagógusokra vonatkozó, küszöbön álló változások

Másik fontos vonatkozása a küszöbön álló változásoknak, hogy a beharangozott tantervi reformra hogyan készül fel a pedagógustársadalom, az adott iskola. Túl azon, hogy milyen jelentős előrelépéseket jelent ez a törvény a kisebbségi oktatás és az intézményi adminisztráció területén, fontos, hogy a decentralizáció kiterjed az oktatási folyamat szervezésére is. A tervezet szerint az átadandó tananyagmennyiség csökken, ami

azért nagyon jó, mert köztudott, hogy a gyerekek mennyire túlterheltek az iskolában. Az is lényeges változás, hogy nő a választható tantárgyak aránya – 20% az általános iskolákban, 30% a líceumokban –, de szerintem még fontosabb, hogy minden tantárgynál az évi óraszám 75 szá-

- Remélem, hogy a plusz szabadsággal, mozgástérrel élni fognak pedagógusaink, hiszen valós lehetőség kínálkozik mindenki számára, hogy bizonyítsa kreativitását.

zalékát kell ismeretközlésre és ellenőrzésre/értékelésre fordítani, az órák 25 százalékának a megtervezéséről, megszervezéséről a pedagógus szabadon dönthet. Ez természetesen a tanár részéről több munkát, nagyobb odafigyelést igényel majd. Ezeket az órákat külön végig kell gondolni, koreográfiájukat el kell készíteni, ha ugyanis azt akarja a pedagógus, hogy hatékony és hasznos legyen munkája, nem improvizálhat. Remélem, hogy a plusz szabadsággal, mozgástérrel élni fognak pedagógusaink, hiszen valós lehetőség kínálkozik mindenki számára, hogy bizonyítsa kreativitását, megjelenítse és kiteljesítse egyéni adottságait. Az új tanügyi törvény a pedagógusképzést, a pályára való bejutást és az ügynevezett végleges státus megszerzését is módosítja. Miután a friss végzős lediplomázott, egy év próbaidős szerződéssel taníthat az iskolában, ahol a tevékenységét egy megfelelő tapasztalattal rendelkező szakember (ún. mentor) koordinálja. Kedvező véleményezés esetén jelentkezhet a véglegesítő vizsgára, és amennyiben ez sikerül, versenyvizsgával nyerheti el a „kinevezett” vagy „végleges” tanári státust.

Fontos előrelépést jelenthet az igazgatói és pedagógusi állások elfoglalására kiírandó versenyvizsgák helyi szinten történő megszervezésére és a szerződéskötésekre vonatkozó rendelkezések bevezetése. Ezek szerint az igazgatói versenyvizsga nyertesével köt menedzseri szerződést a polgármester, majd ezt követően az iskolaigazgató az, aki szerződést köt az

iskola alkalmazottaival, tehát ő lesz a közvetlen munkaadó, és nem a tanfelügyelőség. Ennek már régen meg kellett volna történnie, hiszen sok visszás helyzetet szült a jelenlegi állapot: iskolakezdekéskor még nincsenek meg a helyettes tanerők kinevezései, a számítógépes kihelyezéssel ide-oda dobálják a pedagógusokat, így nem lehet időben végleges órarendet készíteni, nem indulhat normális körülmények között az oktatás.

Nem kell félni a felelősségvállalástól

Az iskolaigazgatóknak az javasolható, hogy ne féljenek a változástól. A decentralizációs folyamat az oktatás egészének a javára válik, és különösen igaz ez a kisebbségek nyelvén történő oktatás esetében, ezért minden lehetséges eszközzel támogatni kell. Az erdélyi magyar oktatás több évszázados hagyománya élte bennem a hitet, hogy a magyar közösségek tudnak majd élni azzal a lehetőséggel, amit a nagyobb mozgástér, a megnövekedett intézményi autonómia jelent. Vállalni

- A tervezet szerint az átadandó tananyagmennyiség csökken, ami azért nagyon jó, mert köztudott, hogy a gyerekek mennyire túlterheltek az iskolában. Az is lényeges változás, hogy nő a választható tantárgyak aránya.

kell a reformot, nem szabad meghátrálni, még akkor sem, ha a reformintézkedések kezdetben több feladatot, nagyobb felelősséget és több terhet rónak közösségeinkre. Ha okosan, szolidárisan cselekszünk, hosszabb távon mindez megtérül, emelkedni fog oktatásunk színvonala, nő majd diákjaink teljesítőképessége. Csak így valósulhat meg célunk, hogy olyan fiatalok hagyják el az iskolapadot, akik sikeres életpályát mondhatnak majd magukénak.



LAKATOS ANDRÁS
az RMDSZ
oktatásért felelős
ügyvezető alelnöke,
iskolaigazgató

Szeptember végén tartották az Udvarhelyszéki Fial Pedagógusok Fórumát

Csapatépítés játékos gyakorlatokkal

Szeptember végén harmadik alkalommal rendezték meg az Udvarhelyszéki Fial Pedagógusok Fórumát, amelynek célja egyrészt, hogy segítséget nyújtson a fiatal pedagógusoknak önmaguk és a diákok jobb megismeréséhez; másrészt a szabadidős programok révén keretet teremteni számukra az ismerkedésre, a tapasztalatcserére. Ötven fiatal tanerő vett részt a fórumon – a Hargita Megye Tanácsának támogatásával működő program iránt egyre nagyobb az érdeklődés a pedagógusok körében. Ferencz Salamon Alpár, Hargita megye főtanfelügyelője, aki korábban tanárként maga is részt vett a csiki kollégák által szervezett fórumokon, érintette a tanügy decentralizációjával kapcsolatos kérdéseket, szolt azokról az eredményekről, amelyeket sikerült elérni az iskolák finanszírozása kérdésében. A rendezvényt a megyei tanácson kívül többek közt a Communitas Alapítvány és a Hargita Megyei Pszichopedagógiai Központ szervezte. A megnyitót követő csapatépítés során a pedagógusok László Laura és Varga Andrea pszichológus segítségével oldottak játékos feladatokat, melyek célja elsősorban az ismerkedés elősegítése és a hangulat oldása volt. A szakemberek olyan gyakorlatokkal ismertették meg a pedagógusokat, amelyeket azok mindennapi munkájukban, iskolai és tanórán kívüli tevékenységek során is alkalmazhatnak. A workshopokat követően Fazakas Szabolcs ismertette Székelyföld most készülő legendatérképét, és beszélt azokról a tervekről, melyek szerint minden iskolába eljuttatják nemcsak a közel 150 legendát tartalmazó térképet, hanem a mellé tartozó legendagyűjteményt is, mely a magyar mellett románul és angolul is elérhető lesz.

Hangulatoldás, „jégtörés”

A pedagógusfórumon a csapatépítő gyakorlatok a jégtörést, hangulatoldást, az ismerkedés elősegítését jelentették. Az Emberi bingo elnevezésű gyakorlatban a résztvevők egy listát kapnak, melyen különböző állítások szerepelnek (Találkozott már medvével; A kávé cukor nélkül issza, Próbálta már a lovaglást.) stb. A résztvevők feladata, hogy minden állítás mellé keressenek két olyan személyt, akire illik a leírás. A játék jó eszköz arra, hogy elindítsa a kommunikációt, az állításokat a célcsoport függvényében lehet változtatni. Természetesen minél humorosabbak a mondatok, annál érdekesebb a feladat. Ezt követően a résztvevők kendőjüket (egy későbbi játék kellékét) indították útnak. A feladat: mikor két személy találkozik, akkor kicserélik kendőiket, és közben igyekeznek megtudni egyet-mást a másiktól, miközben a nevét is igyekeznek megtanulni. A névtanulást egy másik gyakorlat során is folytatták a résztvevők. A játékosok körben állnak, mindenki elmondja a nevét. Egyvalaki a kör közepén áll, összecsavart újsággal a kezében, a körben állók egyike kezdi a játékot, és valakinek a nevét mondja. A közepén álló iparkodik a megszólítottat az újsággal „fejbe vágni”. A megszólított igyekezik elkerülni

az ütést, amire viszont nem az a jó módszer, hogy elhúzza a fejét, hanem, hogy mond gyorsan egy másik nevet. Ezután ennek a névnek a gazdája lesz a célpontja a közepén állónak, és így tovább. Ha valaki téveszt (nem mond időben más nevet, tehát sikerült fejbecsapni; vagy valaki olyan nevet mondja, aki nincs a körben), akkor ő áll be középre, és a játék folytatásához az eddigi csapkodónak kell majd nevet mondania.

Ki az, aki irányít?

A szociometriás gyakorlat során is állításokat fogalmazunk meg (Énekel zuhanyozás közben stb.), a résztvevőknek pedig annak függvényében kell csoportosulniuk, hogy mennyire jellemző rájuk az elhangzott állítás. Ez a gyakorlat iskolai környezetben alkalmas arra, hogy különböző dolgokat tudjunk meg a diákokról. Jól megválogatott kijelentésekkel az is megtapasztaltatható a diákokkal, hogy hasonlítanak is másokhoz, de különböznek is tőlük. A következő gyakorlathoz csoportba osztottuk a résztvevőket: négy feldarabolt képeslap darabjait kellett összeilleszteniük, így alakult ki négy csoport. A csoportok feladata volt, hogy 20 méter hosszú kötélből alkossanak bekötött szemmel egy házat. A csapatnak lehetősége nyílt előre megbeszélni a követendő stratégiát, majd a szemek bekötése után kézbe vették a kötelet. Ezután már a kötelet nem engedheték el, csak csúsztathatták a kezükben. Ez a gyakorlat jól szemlélteti a csoporton belüli szerepeket: ki az, aki irányít, ki hogyan fogadja el az övétől eltérő ötletet stb. Mozgásos gyakorlatokkal zártunk. Elsőként a királylányt próbáltuk megóvni a sárkánytól: négyfős csapatokban játsszák ezt a játékot, egyikük a királykisasszony, másuk a sárkány, a fennmaradó két személy pedig védő. A királylány és a két védő körbeállnak, egymás kezét fogva. A sárkány a körön kívül helyezkedik el, és igyekszik elkapni a királylányt. A védők természetesen igyekeznek ezt megakadályozni. Ha a sárkány sikerrel jár, akkor szerepcserével folytatódik a játék. Végül egy kergetős játékkal zártunk, melyhez kerettörténet is társul: az egyik résztvevő egy ragályos betegséget kapott el, aminek következtében a keze igen erős ragasztót termel. Ezért ha valakihez hozzáér, meg kell fogniuk egymás kezét. Ezt a fogást már nem lehet elengedni, és akihez csak hozzáérnek, az mind hozzájuk ragad. Ugyanakkor ez a betegség azt is okozza, hogy az ebben szenvedő erős készletet érez arra, hogy továbbadja ezt a „betegséget”. A játék során egyre többen „fertőződnek meg”, vagyis egyre többen lesznek, akik fogják egymás kezét, míg végül egy „kigyóvá” alakulnak. A játék addig folytatódik, amíg mindenkit el nem kapnak.



LÁSZLÓ LAURA
iskolapszichológus,
székelykeresztúri Orbán Balázs
Gimnázium

Olvasóvá nevelés az elemi iskolában

Tájékozódás szövegek tengerében

„A tanításnál minden attól függ, hogy tud-e a gyermek jól, igen jól olvasni.” (Táncsics Mihály)

Talán soha nem volt ennyire érezhető az információrobbanás hatása mindennapi életünkben, mint most: jóformán nem is jutunk el addig, hogy az asszimilált információkat felhasználjuk, mert olykor máris elavultnak, időszerűtlenné tűnnek. A tévé, rádió, folyóiratok s főképp a világháló, az információ leggyorsabb terjesztői, ugyanakkor e rohamosan fejlődő és változó társadalom számára a legkényelmesebbek. Az emberek rövid időn belül nagy mennyiségű – és nem mindig minőségi – információhoz juthatnak. Sajnos egyre kevesebben maradnak azok, akiknek mindennapi tevékenysége az olvasás. Azt tapasztaljuk, hogy egyre csökken azon gyerekek száma, akik igazán örömet lelik az olvasásban. Ha 1. osztályban aránylag könnyen elsajátítják az olvasási technikát, 2. osztály elején elakadnak, mert az olvasmányok terjedelme nagyobb, nyelvezete nehezebb, esetleg a főhős nem harcol úgy, mint a rajzfilmhősök. A pedagógusokra pedig vitathatatlanul nehéz feladat hárul, mert minden gyerekből olvasót, jól olvasót és ugyanakkor jó olvasót kellene „faragnunk”.

Az olvasás mint más tantárgyak mozgatórugója

Az „olvasás” fogalma a helyes, kifejező, értő olvasást is fedi, ugyanakkor természetesen az olvasott szöveg értelmezését, elemzését is. Hiába olvasunk kifejezően, ha nem értjük igazán, amit olvasunk, ha nem fedezzük fel a szövegben a számunkra lényegeset. A tanítás során számos probléma adódik abból, hogy a gyermekek nem értik a követelményeket vagy nem képesek kiemelni a szövegből a fontos gondolatokat. Általában véve szókincsük szegényes, éppen ezért nem tudják szavakba önteni mondanivalójukat, talán mert keveset vagy egyáltalán nem olvasnak, esetleg csak a napi leckéket. Mindennapi beszédünkben más nyelvek hatása is érezhető, bár ezt sok esetben sem a gyermek, sem a szülő nem érzékeli, sőt, örvend annak, hogy a diák több nyelvet „beszél”. Az értő és a szövegelemző olvasás pedig azért is fontos, mert több tantárgy mozgatórugóinak egyike. Megfigyeléseim késztettek arra, hogy olyan aktív tanulási lehetőségeket keressék és alkalmazzak, amelyek pozitívan befolyásolják majd az oktatási folyamatot.

„Nem fecske módján kell átsuhanni a könyveken, hanem meg is kell abban mártózni” – mondja Móra Ferenc. Intelme felébresztheti bennünk, hogy az írói hitvallás mint üzenet

csak akkor foganhat meg az olvasó elméjében, ha érti is a gyerek az üzenetet.

- Nem létezik olyan elemi iskolás, aki ne szeretné
- a játékos formát öltő feladatokat, aki ne érezné
- magát sokkal nagyobb biztonságban, ha együtt
- játszhat társaival és a tanító nénivel. Ez érvényes
- bármelyik tantárgyra.

Minden játékká alakítható

Minden gyakorló pedagógus és szülő tudja, hogy a játék a gyerek fő és kedvenc tevékenysége. Szívesen alakítja át játékká a nap kellemes eseményeit, sőt, a kellemetleneken is játszva próbálja túltenni magát. Tapasztalatom szerint nem létezik olyan elemi iskolás, aki ne szeretné a játékos formát öltő feladatokat, aki ne érezné magát sokkal nagyobb biztonságban, ha együtt játszhat társaival és a tanító nénivel. Ez érvényes bármelyik tantárgyra. A diákok szeretnek játszani a szavakkal, mondatokkal, számokkal, szeretnek találós kérdéseket fejtegetni, rajzok alapján mesélni, egyszóval szeretik azt, ha aktívak lehetnek, ha bizonyítani tudják képességeiket. Olvasásórákon sok alkalom adódik a játékos feladatok alkalmazására, és ezeknek köszönhetően válik a kötelező olvasmány nem kötelezővé. Már első osztály végén, amikor a kisdíákok többsége képes uralni az olvasástechnikát, próbáljuk színesebbé tenni az órát, beiktatva az olvasásváltozatokat, mint pl. láncolvasás, kereső olvasás, csillagolvasás stb. 2. osztálytól már többre van szükség: nem elég játszva olvasni, a szöveget meg is kell beszélni, részekre bontva elemezni kell, a szereplőket jellemezni, a mű mondanivalóját régebbi tapasztalatokhoz csatolni. A 2. osztály elején végzett felmérések eredményeit tanulmányozva szükségesnek láttam, hogy új módszereket keressék, amelyeket olvasásórán a szövegértés képességének kialakítására alkalmazhatok, és amelyek ugyanakkor teljes egészét alkotnak a szövegfeldolgozó módszerekkel. Ugyanakkor, amint gyakorta tapasztaltam, tanítványaim jobb eredményeket mutattak fel és magabiztosabban avatkoztak be bizonyos olvasmányok megbeszélésébe, ha csoportosan dolgozhattak s ha olykor elmondhatták szabadon gondolataikat, ötleteiket. Ezért döntöttem el, hogy úgy fogom megtervezni és szervezni az olvasásórákat, hogy érvényre juthasson a diákok személyes véleménye, elképzelése a tanult olvasmányok kapcsán. Nagy segítségemre volt az RWCT (Reading and Writing for Critical Thinking) programba foglalt, „olvasói műhelymunka” elnevezésű módszer. Erre alapozva nyert új arcot az olvasásóra és a gyerekek olvasási tevékenysége. Az olvasói műhelymunka

- Sajnos egyre kevesebben maradnak azok, akiknek mindennapi tevékenysége az olvasás. Azt
- tapasztaljuk, hogy egyre csökken azon gyerekek száma, akik igazán örömet lelik az olvasásban.

olyan módszer, amelynek révén az olvasó megérti, hogyan kapcsolódnak értelmesen a szöveghez.

Az olvasóműhely

1998-ban lehetőség nyílt arra, hogy a kötelező tantárgycsomagok keretében a diákok új információkkal gyarapíthassák ismereteiket, amelyeket nem találnak meg a tankönyvben, de amelyek esetleg átvezethetik a kíváncsi diákot a felsőbb osztály anyagába. A választások – amint hamarosan rájöttünk –, a szülők ízlését tükrözték, kevés volt az a gyermek, aki ténylegesen azt tanulmányozta, amit szeretett. 1. osztály elején a tanító túl keveset tud tanítványai képességeiről, érdeklődési köréről. Éppen ezért úgy véltem, hogy korukhoz igazodva, tevékenységük játékos jellegű figyelembe véve, helyes kifejezőképességük fejlesztésére törekedve, 1. osztályban *Gyermekfolklor* elnevezésű opcionális órán fejthessék ki tevékenységüket. Mivel úgy tapasztaltam, hogy a gyerekeknek sok esetben szegényes a szóincse, a körülöttük zajló eseményekre nehézkesen reagálnak, ugyanakkor szeretik az állatmeséket, mondókákat, találós kérdéseket és közmondásokat, arra a következtetésre jutottam, hogy 2. osztályban *A természet az én barátom* téma lenne a legmegfelelőbb. 3. osztályban már valami olyat kellett keresni, ami választ ad a kérdéseikre, feloldhatja belső feszültségeiket, szüntelen kutatásra ösztönzi őket, ugyanakkor beszédüket választékosabbá, szebbé teszi. Így született meg az ötlet, hogy gyermekirodalmat iktassak a kötelező ismeretek elsajátításába. Azonban a kritikai gondolkodás fejlesztését szolgáló módszerek több lehetőséget kínáltak, ugyanakkor több aktivitást követeltek a gyerektől, mint a klasszikus módszerek. A szülővel beszélgetve azt is megfigyeltem, hogy általában azt szeretnék, hogy ne legyen túl zsúfolt a gyerek programja s lehetőleg ne legyen sok a házi feladat; a házi olvasmány olykor nagy teher a szülő számára.

Néma olvasás és csapatmunka

Minden felsorolt szempontot figyelembe véve leszögeztem, hogy az olvasóműhely új választási lehetőségnek bizonyul az opcionális (választott) tantárgyak keretén belül. A tanterv megírásakor figyelembe vettem a 2. osztály végén néhány alkalommal szervezett olvasóműhelyben szerzett tapasztalataimat. Tekintettel a gyermekek korára, a zsúfolt programra és a túl nagy mennyiségű elsajátítandó anyagra, sokkal inkább oly módon kellett megszerveznem a tevékenységet, hogy általa a tanulók kikapcsolódhassanak, ismereteket szerezzenek, néma olvasással olvassanak különböző tartalmú és terjedelmű szövegeket, ugyanakkor szívesen vegyenek részt a már említett aktív és interaktív szövegértelmező és -feldolgozó feladatok megoldásában. Egyik héten csak önálló olvasással s az ehhez kapcsolódó feladatokkal foglalkoztunk. Másik héten közös tevékenységben vettek részt a diákok csapatokba szerveződve, szövegek értelmezését és feldolgozását tűzve ki feladatul. Bármely nyelv tanulásában, tanításában alapvető kötelességünk felvértezni a tanulókat a szövegben való tájékozódáshoz szükséges ismeretekkel ahhoz, hogy megérthessék a szöveg – függetlenül attól, hogy szépirodalmi vagy ismeretterjesztő írásról van szó – alap gondolatát s ugyanakkor felismerjék az olvasmányok művészi és esztétikai értékét. A kisiskolások előszeretettel olvasgatnak epikai alkotásokat,



Foto • SÜTŐ ZSOLT

Nem lehet elég korán kezdeni.

A gyerekből olvasót, jól olvasót és ugyanakkor jó olvasót kellene „faragni”

amelyekben az elbeszélés dominál. Nagy érdeklődéssel követik nyomon a jó és rossz közti konfliktusok kibontakozását a mesékben, mondákban és elbeszélésekben. A gyerekeket vonzza a hős, a hőstett, a jó győzelmének ígérete. A szereplők jellemzésének pedig az a célja, hogy a gyerekek elé tárja a követhető pozitív jellemvonásokat, másrészt megtanítsa őket a könyvvel, szöveggel dolgozni, valóságos kutatómunkát végezni ahhoz, hogy feltárhassák a követésre méltó viselkedést, modort. Az olvasói műhelymunka így módon megalapozhatja az igazán önmagunknak, önmagunk érdekében történő olvasást.



FODOR-KISS ANNA-MÁRIA
tanítónő, Jósika Miklós Elméleti Líceum,
Torda

Beszélgetés Hunyadi Irén gyergyóalfalvi tanítónővel

A tanítás nem ér véget azzal, hogy kicsengetnek

– Mikor és hogyan dőlt el, hogy tanítónő leszel?

– Már kislelemista koromban tudtam, hogy tanítónő leszek. Édesanyám egyszerű asszony volt, olyan, aki csak a ház körül és a mezőn dolgozott, emiatt a nehéz munkától mindig érdekes volt a tenyere. Gállné Kovács Irma tanító néninek viszont sima, puha keze volt. Mivel mindketten nagyon szerettek, gyakran megsimogattak, és érzékeltam a különbséget a két tenyér között. Lehet, hogy kissé nevelésesnek hangzik, de akkoriban a legfőbb motivációm az volt, hogy majd nekem is olyan puha tenyerem legyen, mint Irma néninek. Vagyis nem akartam nehéz fizikai munkát végezni, mint édesanyám – ez az elhatározás annyira erős volt, hogy kitarítottam mellette.

– Irma néni, azon túl, hogy a tenyere puha volt, még miben számít a példaképének?

– Irma néniben láttam a pontosságot, a kitartást, a következetességet

- Annak idején minden magyarórát népdallal kezdtünk és azzal fejeztünk be, rendszeresen jártunk falvakra gyűjtőutakra, mert nemcsak a kötelező tananyag volt fontos, hanem a székely nép megismertetése, a népi értékeink megbecsülése is.

és a tenniakarást. Ő ugyanis olyan pedagógus, aki a gyermekekben folyamatosan ébren tartja a tudásvágyat. Mellette természetesen nagy szeretettel gondolok a székelyudvarhelyi tanítóképzőbeli tanárainra, köztük Vofkori László földrajztanárra. De nem hagyhatom ki Tamás Margitot, egykori osztályfőnökömet, akit második

anyámnak tekintek. Néprajz–magyar szakos tanárként ő mélyítette el bennem a népi hagyományok iránti vonzódásomat, amelynek csíráit egészen zsenge koromban Irma néni ültette el a lelkemben. Annak idején minden magyarórát népdallal kezdtünk és azzal fejeztünk be, rendszeresen jártunk falvakra gyűjtőutakra, mert nemcsak a kötelező tananyag volt fontos, hanem a székely nép megismertetése, a népi értékeink megbecsülése is. Középiszkolában is minden évben szerepeltünk, népi játékokat, népdalokat adtunk elő, az iskolának, hivatalos kórusa mellett, saját népdalkórusa volt.

– Példaképeinek köszönhetően igazán „régivágású” néptanítóvá vált, olyan pedagógussá, aki számára nem ér véget a tanítás, a nevelés azzal, hogy kicsengettek, legfennebb azt jelzi, hogy következik a „második műszak”, a közösségért vállalt munka.

– A tanítás valóban nem a kötelező havi negyven órával ér véget, hanem ott kezdődik, és a székelyudvarhelyi tanítóképzőben az említett osztályfőnökön kívül is számos példát láttunk erre. Tanáraink életvitelükkel neveltek arra, hogy a kicsengetés ne a munka végét jelentse. Ha valaki megszerzett egy tudást, azt tovább kell adnia vagy hasznosítania kell abban a közösségben, ahol éppen tevékenykedik. A közösséget nemcsak azzal lehet szolgálni, hogy a hivatalos munkán túl egyéb tevékenységekben is részt veszünk, hanem akár azzal is, ha megírunk egy kérést, segítünk értelmezni egy román szöveget, vagy ha éppen valamilyen hivatalos ügyben eligazítjuk a közösség valamelyik tagját. Hogy ezt nem minden kolléga teszi, nem rám tartozik, de nekem így esik jól, és még az sem sért, ha ettől netán valaki „régivágásúnak” tekint.

– Mindezek mellett jelentős érdemei vannak a Domokos Pál Péter Hagyományörző Egyesület létrejöttében és

sikereiben. Hogyan fogalmazódott meg az egyesület létrehozásának gondolata?

– Az ötlet Irma nénitől származik, de ahhoz, hogy élő egyesületté váljon, rengeteget kellett dolgozni. Sajnos, olyan világban élünk, amely tele van hamis csillogással, és ennek fényében sokszor nem látjuk a saját értékeinket. Mi nem a „csacsacsca génjeit” hordozzuk, hanem a csárdását, és úgy tartom helyesnek, hogy egy gyerek előbb a saját népi táncát, dalait, játékait ismerje meg és azután a más népekéét. Ha mindez nincs benne a hivatalos tananyagban, akkor meg kell teremteni annak a lehetőségét, hogy valahol „magába szívhassa” a gyerek ezeket az értékeket.

– Ebből a gondolatból nőtt ki a Fölszállott a páva, a hagyományörző kiskölkölások seregszemléjének ötlete...

– Az első nagyobb rendezvény, aminek szervezésében részt vettem, egy környezetvédelmi akció volt, de már akkor foglalkoztunk hagyomány-

- Tanáraink életvitelükkel neveltek arra, hogy a kicsengetés ne a munka végét jelentse. Ha valaki megszerzett egy tudást, azt tovább kell adnia vagy hasznosítania kell abban a közösségben, ahol éppen tevékenykedik.

örzéssel. Iszlai Katalin kolléganőm azonban úgy vélte, hogy jobb, ha egy tevékenységet folytatunk, azt viszont a lehető legjobban – és ő a hagyományörzés felé hajlott. A meglátásával magam is egyetértettem, és így szerveztük meg az első Fölszállott a pávát. Maga a szervezés könnyűnek bizonyult, hiszen a különböző településeken élő kollégákkal, kollégákkal



A SZERZŐ FELVÉTELE

- „A diák tudjon összefüggéseiben látni dolgokat, tudja, hogy lehet véleménye és legyen véleménye.”

találkoztunk az év eleji módszertani gyűléseken, amikor alkalmunk adódott elmondani nekik is, mire készülünk. Az ötletet felkarolták a kollégák is, és már az első rendezvényünk sikeres volt. Persze el kellett oszlatni olyan félelmeket is, hogy ha valaki csak gyermekjátékokkal jön, vagy csak egy mesemondó gyereket hoz, az jó lesz-e, illetve meg kellett találni az optimális

Hunyadi Irén, 1961. október 4-én született Gyergyóalfaluban, jelenleg a Sövér Elek Iskolaközpont okleveles tanítója. Fontosabb díjai: Alfaluért-díj – az alfalvi közösségért vállalt szeretetteljes szolgálataért; Pro Scola-díj – az iskolai oktatásban kifejtett eredményes munkájáért, a szolgálataért, mellyel több nemzedéket népünk iránti szeretetre, identitástudatra, múltunk megbecsülésére nevelt; Dr. Aszalós János Emlékalapítvány díja – elismerés a társadalom szükségét szenvedő tagjai javára végzett áldozatos és példaadó munkájáért; Német Géza Egyesület díja – mert kiemelkedő tevékenységével hozzájárul a magyar kultúra ápolásához, megmaradásához.

arányt a különféle műfajú produkciók között. Aztán idővel a testvértelepülések iskolásainak részvételével nemzetközivé vált a rendezvény, és évről évre egyre olajozottabban működött. A legnagyobb hozadéka viszont az, hogy a kollégák megértették, itt nem versenyről van szó, hanem arról, hogy egymástól sokat tanulhatunk. Ráadásul ezeken a fellépéseken sikerélményhez juttathatjuk azokat a gyerekeket is, akik a tanulásban gyengébben teljesítenek. Itt barátságok szövődnek, erősödik az önismeret és minősítés nélkül az igazi énjüket adhatják a gyerekek.

– *Ez utóbbiakat azonban az osztályában is igyekszik megvalósítani. Mi a tanítói hitvallása?*

– Sajnos, hiányzik a hivatalos tantervből egy olyan tantárgy, amit egyszerűen úgy neveznék: az életre nevelés. A gyereket kíváncsivá, érdeklődővé kell tenni, olyanná, aki tud kérdezni, akarni, vágyani, szeretni, hadakozni, érvelni. Tudjon összefüggéseiben látni dolgokat, tudja, hogy lehet véleménye és legyen véleménye. Legyen bátor és felelősségteljes, legyen a lelkében béke és szeretet. Becsülje mások munkáját, de legyen önbecsülése, legyen lelki egészsége, fogadja el, de legalább tolerálja a másságot.

– *Mіндеzt hol, hogyan lehet a gyerekeknek megtanítani?*

– Minden órán, játszva. És ennek kapcsán lehet elmondani, hogy amilyen a tanító, olyan a diák. A gyereket nemcsak tanulni kell megtanítani, hanem tanítani is, mert másként soha nem tapasztalják meg, hogy a tanulás az ismeretek szerzése mellett örömforrás is lehet. Ezt Mózes szépen megfogalmazza: „Csepegjen tanításom, mint eső; hulljon, mint harmat a beszédem, mint langyos zápor a gyenge fűre, s mint permetezés a pázsitra.”

– *Gondolom, a diákjaitól kap visszajelzéseket...*

– Visszajelzést rengeteget kapok, de most csak két kicsengetési kártyát mutatnék, amit régi tanítványaimtól kaptam az idén. László Kinga, aki idén másodiknak jutott be a tanítóképzőbe, ezt írta: „Ballagásom, az élménydús 1–4. osztály, illetve az áttáncolt évek és kirándulások emlékére sok szeretettel és még több hálával.” A másikat Benedek Csilla írta: „Ballagásom és

- Sajnos, hiányzik a hivatalos
- tantervből egy olyan tan-
- tárgy, amit egyszerűen úgy
- neveznék: az életre nevelés.
- A gyereket kíváncsivá, ér-
- deklődővé kell tenni, olyan-
- ná, aki tud kérdezni, akarni,
- vágyani, szeretni, hadakozni,
- érvelni.

a táncpróbák, illetve a feledhetetlen turnék emlékére. Sosem felejttem el, mi mindent kaptam a tanító nénitől, akitől valamikor »fb«-t kaptam, mert elsőnek jutottam be a Szorzótábla-várba”.

– *Köztudomású önről, hogy minden reggel a takarítónő után elsőként jelenik meg az iskolában, beül az osztályba, és a katedránál várja a diákjait. Ez is Hunyadi Irén módszertani „trükkjeinek” egyike? Egyáltalán mi a haszna annak, hogy mindenki előtt ott van az iskolában?*

– A Veress-iskolában – az alsó tagozatosok iskolájában – valóban én járok be leghamarabb, de a nagy iskolában Gáll János igazgató a „korán kelő”. Amúgy nincs ebben semmi trükk, egyszerűen szeretem előkészíteni az anyagokat, amiből aznap dolgozom, kirakok mindent sorrendben a katedrára, aztán előkészítem a felmérő-, gyakorló-, illetve feladatlapokat, leülök a székre és várom a gyerekeket. Ilyenkor úgy képzelem magam, mint tyúkanyó, aki várja a csibéit. Amikor megérkeznek, akkor minden gyereket kikérdezek, hogy aludt, mivel töltötte az előző délutánt, volt-e ideje tanulni stb. Ennek az a haszna, hogy a gyerekek elmondhatja, ha problémája, ha öröme van, így nyugodt az órán, nem moco-rog, ezzel pedig megalapozom a tanuláshoz szükséges jó munkahangulatot. Ha erre nem szánok időt, akkor az első óra fele azzal telne, hogy fegyelmeznem kellene és ki kellene derítenem annak okát, hogy egyik-másik gyerek miért rakoncátlankodik. Ez a sokéves tapasztalat hozadéka...



JÁNOSSY ALÍZ

Ranschburg Jenő magyarországi pszichológus sepsiszentgyörgyi előadása

Miből lesz a cserebogár?

A Mesterkurzus-sorozat idei évadjának első vendégeként Marosvásárhelyen és Csíkszeredán kívül Sepsiszentgyörgyön is előadást tartott Ranschburg Jenő. A Prima Primissima-díjjal és a Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztjével kitüntetett pszichológus a *Családi kör* című televíziós műsor révén egykor Magyarország „egyszemélyes nevelési tanácsadója” volt, azóta az egyik legolvasottabb kortárs szerző. Sepsiszentgyörgyi előadásának címe: *Jól értjük egymást? Jól szeretjük egymást? Szülők és gyermekek.*

A fürdetés hatása

A neves pszichológus elmondta, a genetika mellett rengeteg környezeti hatás befolyásolja a személyiség alakulását, fejlődését. Felidézte, hogy a hetvenes években Budapesten elvégzett egy longitudinális kutatást, amelynek során a terhességgel kezdődően, a baba megszületése után egészen a serdülőkorig követték a gyerekek életét. Mint kifejtette, pályája során mindig próbálta összegyűjteni a gyereket érő környezeti hatásokat, és mégis folyamatosan újabbak bukkantak elő. „Például nagyon sokat számít, hogy hányadiknak születik egy gyerek a családban. A testvérek esetében minden más feltétel hasonló, azonosak a szociológiai kritériumok: a szülők foglalkozása, az anyagi háttér és ezer más dolog. Azonban az első gyereknél a szülők még tapasztalatlanok, és a gyerekek árát kell fizetni azért, hogy ezt a két tapasztalatlan fiatal szülővé nevelje” – mondta el a szakember. Kifejtette, a kutatás elején a babafürdetés módját vizsgálták, hiszen a fürdetés az egyik legtisztább nevelési helyzet. A fürdetésből pedig bármikor meg lehet mondani, hogy első, második vagy

harmadik gyerek lubickol a kiskádban. Az első gyerek fürdetése mindig nagy esemény, áthívják a szomszéd nénit, a nagymamát, hőmérővel mérik, hány fokos a fürdővíz. A második gyereknél az anya „becsapja” a könyökét a vízbe, aztán rögtön a babát is, és már véget is ér a fürdetés.

A teljesítményorientált elsőszülött, a vagány második

A kutatás során bebizonyosodott, hogy az első gyereknél majdnem törvényszerűen jelentkezik a szülői szorongás. Ranschburg Jenő hangsúlyozta, bármennyit tanulhat valaki a gyerekről, a szülői magatartásról, amikor először kézbe veszi a kis háromkilós csomagot, mégis tettenérhető a jó értelemben vett aggodalom. Ezt az aggodalmat, szorongást a gyerek megérzi, és maga is ilyen karaktervonásokat bont ki. Így az elsőszülött gyerekek általában szorongóbbak, kortárs kapcsolataik nehezebben alakulnak, felnőttekkel való kapcsolatuk pedig jobb, ugyanakkor teljesítménymotiváltak. A másodszüzlött vagányabb, a haverokkal remek a kapcsolata, róla mondják a szülők, hogy vág az esze, mint a borotva, de nem tanul. A pszichológus szerint a biográfiák tanulmányozása során is kiderül, hogy valóban végigkíséri az ember életét, hányadik gyerekeknek született. Az elsőszülöttek a „fehérgallérosok” szerte a világon, ők a minisztériumi osztályvezetők, a tudomány hétköznapi művelői, szorgalmas, becsületes, okos emberek, akikből azonban hiányzik a szikra, ami a nagymellényű harmadiknál vagy negyediknél már megvan. Ha ez a szikra lángra kap, nagyszerű evolúciós elméletek születnek – például Darwin is a negyedik gyerek volt a családban. Lezser, magabiztos szeretet a szülő akkor tud adni, amikor az első gyereken már „megtanulta a szakmát”. Ezért a második, harmadik gyerekek szabadon gondolkodók, kreatív szelleműek. A kreativitás és az intelligencia nem ugyanaz, hívta fel a figyelmet



Ranschburg Jenő. Az elsőszülötteknek pedig magas az intelligenciahányadosa.

A lezser szeretet és a gondolkodás szabadsága

A magas intelligencia rengeteg mindenre alkalmassá teszi az embert, de nem biztos, hogy elég arra, hogy maradandót alkosson – mondja a szakember. A születési rangsorból kiindulva azt lehet látni, hogy a magabiztosság, ami a családban alakul ki, megadja a gondolkodás mozgásának szabadságát a második, harmadik, negyedik gyerek számára – ezt az elsőnek pusztá jóindulatból, aggodalomból nem merik a szülők megadni. Ha az elsőszülött gyerek leejti a cumit, az anya kifőzi és csak azután adja vissza, a harmadik gyereknél már csak megtörli a szoknyája szélében. A második, sokadik gyerek már olyanfajta felszabadult közegben él, amely megengedi kibontakozni a gondolkodás szabadságát. „Érdemes megszólítani a világot, mert a világ válaszol. A gyerek fejében rengeteg kérdés van, aztán egy idő után már valahogy nem kérdeznek, mintha megtanulnák, hogy nem jön igazán válasz. Pedig a kíváncsiság velünk született tulajdonság. Az óvodákban még rengeteg tiszta, kíváncsi, érdeklődő gyerek van, és ahogy múlnak az évek, mintha egyre kevesebb lenne belőlük” – hívta fel a figyelmet Ranschburg, aki szerint a tehetség az, ha a gyerekek tudnak másként gondolkodni, fel tudnak tenni eredeti kérdéseket –, hiszen valójában ezen alapszik a tudomány és a művészet. Ezt elfelejtjük, majd később kétségbeesve próbáljuk visszaszűkíteni a gyerekeket azt, ami eredetileg is benne volt.

Ölelj át, engedj el

A szülő és gyerek kapcsolatát három nagy szakaszra osztja Morris Desmond angol etológus. Az állati viselkedést természetes körülmények között kutató Desmond a hetvenes években egy angliai állatkert igazgatója volt. A *csupasz majom* című könyvében írja, hogy három nagy szakasz van a szülő és a gyerek viszonyában. Az első az „ölelj át szorosán” periódus – ez az élet első éve, amikor a gyerekek éreznie kell a család nyújtotta biztonságot, mert enélkül a további fejlődése nem lehetséges. Ekkor meg kell tanulnia adni és kapni, érezni a szeretetet. A második szakasz a második-harmadik életévtől kezdődik, az „engedj el” vagy a „tegyél le” korszak. Ranschburg Jenő saját példájával illusztrálta a korszakot: amikor az óvodába ment kislfiáért, és ölebe kapta, a gyerek a barátaira nézve azt mondta: na, tegyél le! A kisgyerekek megpróbálják a küszöbön túl is körülnézni a világban, ez a fokozatos leválás kezdete. Először adott a nagyon szoros testi kontaktus, aztán kezd a gyerek távolodni, és serdülőkorban következnek be a „hagyjál békén” korszak. Aztán megint eljön az „ölelj át szorosán” szakasz, csak ennek a tárgya már nem a szülő, hanem valaki más – fejtette ki a pszichológus. Ranschburg Jenő szerint a „hagyjál békén” nagyon fontos szakasz, mert annak a gyerekeknek, aki serdülőkorára nem jut el ide, gondjai lesznek az új „ölelj át szorosán” szakasz kialakulásával. A kortársakkal való kapcsolatok és ezen belül a heteroszexuális kapcsolatok kibontakozása a serdülőkor egyik alapkérdése, viszont kialakulásuk sokkal nehezebben megy, ha a gyerek nem válik le a szüleitől – hívta fel a figyelmet Ranschburg. A családtól meg kell tanulni szeretni és meg kell tanulni a szeretetet más emberi kapcsolatokban felhasználni. A szülőről való leválás



Fotók • SÜTŐ ZSOLT

- „A második, sokadik gyerek már olyanfajta felszabadult közegben él, amely megengedi kibontakozni a gondolkodás szabadságát.”

nem azt jelenti, hogy el kell szakadni a szülőtől, de meg kell tanulni az érzésekkel szabadon gazdálkodni. „Tanulás nélkül nincs szeretet, és van egy érzékenységi periódus, amelyen túl ezt már nem tudja megtanulni az ember” – mondta a szakember.

Bizalom és empátia

Októberben munkacsoportot alakít Budapesten a bizalomra nevelésről, jelentette be a pszichológus, aki szerint a bizalomra neveléssel nagy gondok vannak. „Bizalmatlanságra neveljük a gyerekeket és még ideológiát is faragunk hozzá: gyanús és veszélyes a világ, amelyben élünk. Ez igaz, de nincs köze ahhoz, hogy a gyereket bizalomra kell nevelni” – vélekedett a szakember. „Ha valaki bizalmatlan, benne sem fog bízni senki, és oda a közösségi élet. Közösségi élet pedig a kölcsönös szeretet és bizalom nélkül nem létezik” – vélekedik a szakember. Szerinte az első feladat, hogy a szülőnek meg kell tanítania a gyereket bízni, elsősorban magában a szülőben, aki „mindig kéznél van”. „Nem hiszek abban, hogy a gyerek első éveiben különböző »tudós« nevelési módokat érdemes kipróbálni” – mondta a pszichológus. Mint kifejtette, a gyakorlatban működő tanítások nagyon egyszerűek: meg kell tanítani a gyereket arra, hogy például képes legyen megosztani a csokiját. Óvatosan, lassan, figyelmesen, erőszakmentes következetességgel kell tanítani, hogy képes legyen belebújni más bőrébe, mások szemével látni, mások fájdalmát érezni. Egyszerűen képes legyen az empátiára.



BÍRÓ BLANKA



Beszélgetés Kolozsváry Katalinnal, a csíkszeredai Márton Áron Gimnázium angoltanárával

A személyes magyarázat könnyebben megjegyezhető

– Lassan már évtizedekben lesz mérhető, hogy mindannyian tapasztaljuk: az informatikán kívül az angol nyelv az a tantárgy, amivel úton-útfélen, akarva-akaratlan, iskolán kívül is találkozunk a diák. Manapság már óvodáskorban el-sajátítanak a gyerekek bizonyos szavakat, hiszen a tévéből, később moziból, zeneszámokból, nem utolsósorban a világhálóról és a számítógép-kezelési ismeretek miatt csak úgy zúdul rájuk az angol nyelv „dömpingje”. A nyelvtanárnak így valamilyen mértékben a nyelvet már ismerő gyerektársadalommal van dolga, a diákok passzív szókincsre pedig észrevétlenül is gyarapszik. Hogyan lehet ezt a passzív tudást aktívvá tenni az iskolában? Marad-e az angoltanárnak ideje, hogy a kötelező tanterv mellett gondot fordítson arra is, hogy a diák iskolán kívülről származó „félkész” tudását korrigálja, fejlessze (hiszen fennállhat annak a veszélye, hogy a gyerek nem helyesen jegyzi meg a hallott nyelvtani formulát vagy szót, kiejtést, írásmódot és az helytelenül rögzül)?

– Ha bátorításra van szükség, hogy az otthon hallott „nyelvi antitalentum” minősítést poénna szelídítsük, akkor igencsak jól jön, ha közismert angol szavak, kifejezések használatára, jelentésére rákérdezzve azonnal bebizonyíthatjuk az ellenkezőjét. Szerencsére azonban a mai iskolás nemzedékek – főként az általános iskolások – nem kifejezetten szenvednek önbizalomhiányban. Valóban, ezt leginkább az táplálja, hogy ömlik a nyelv a médiából. A szülők generációi is egyre jobban beszélnek a nyelvet, de több gyereknek már akár komoly nyelvi tapasztalatai is vannak. Nemcsak a chat, a twitter, blogok és egyéb csatornák révén, hanem úgy is, hogy sportolóként vagy akár kirándulóként alkalmuk nyílik külföldiekkel beszélni – minél érettebbek, annál komolyabb témákról és annál igényesebben. Az ilyen sikeres találkozások ideális esetben aztán nyelvi igényeiket is formálják, törekednek a helyes kifejezésre, próbálnak megszabadulni

- Még mindig szerencsésebb,
- ha valamit nem teljesen jól
- mondanak, mintha meg sem
- szólalnék. Rengeteget ta-
- nulnak egymástól is a páros,
- illetve csoportos beszélge-
- tések idején, a leggyakrab-
- ban előforduló hibák közös
- megbeszélése során.

a rossz beidegződésektől, gyakran sikerrel. Saját nemzedékünkre visszagondolva, még mindig szerencsésebb, ha valamit nem teljesen jól mondanak, mintha meg sem szólalnék. Rengeteget tanulnak egymástól is a páros, illetve csoportos beszélgetések idején, a leggyakrabban előforduló hibák közös megbeszélése alatt, illetve az egyéni dolgozatok javítása során a dolgozat végére illesztett „szerelmes levélből”, a füzetekbe nagy nyomtatott betűkkel beírt helyes formákból stb. A „pallérozás” folyamatos, szerves része a tanórának. Amúgy a ma érvényben lévő tantervek nagy erénye, hogy rugalmasan kezelhetőek. Nem természetesen a tudást, adatok rögzítését várják el elsősorban a tanulóktól, hanem nyelvi tájékozottságot adott témákban, elsősorban a beszélt, de természetesen az írott nyelv ismeretét is.

Az elsőéves egyetemi hallgatók angolnyelv-tudása

Sapientia–EMTE marosvásárhelyi karára Erdély különböző városából és falvaiból jelentkeznek hallgatók. A diákok angol nyelvi tudása nagyon eltérő: tapasztalatom szerint a nagyobb városokból érkező, elméleti iskolát végzett diákok meglehetősen jó nyelvi tudással rendelkeznek. Ezek között a diákok közt akad olyan is, aki már sikeresen nyelvvizsgázott, közép- vagy felsőfokú nyelvvizsga-bizonyítvánnyal rendelkezik, amely mentesíti őt a további nyelvvizsga alól. Ezenkívül nagyon sok az olyan diák, aki már elemi iskolában elkezdte tanulni az angol nyelvet, és minden nehézség nélkül, könnyedén kommunikál angolul. Sajnos azonban az egyetemen találkozunk olyan hallgatókkal is, akik bár éveig (8–10 évig!) tanultak angolul, mégsem tudnak még kezdő szinten sem kommunikálni. Ezeknek a diákoknak az angolnyelv-tudása megrekedt, szókincsük szegényes, nem ismerik a nyelvtani szabályokat, már nem motiváltak, szoronganak, ha ki kell fejezniük magukat, és elfogadták azt, hogy ők már úgysem tudnak megtanulni angolul, ha ennyi év alatt nem sikerült. Az első órákon zajló ismerkedési játékok, beszélgetések során kiderül, hogy az évek során nagyon sok tanár tanította őket. A számos tanárcsere, a meg nem tartott órák, a következtelen nyelvtanítás, a módszerek hiánya vezethet ide, hogy 8–10 év alatt sem sikerült középfaladó szinten elsajátítaniuk egyes diákoknak az angol nyelvet.

Szaló Réka, tanársegéd, Sapientia–EMTE

– A nyelvoktatás mindig is előtérbe helyezte, és ma is előtérbe helyezi a nyelvtani ismeretek elsajátítását. Természetesen, hogy nyelvtan nélkül nem tanulhat meg helyesen beszélni, kifejezni magát, kommunikálni a diák, viszont a nyelvtan tanításának megvan az hátulütője, hogy ha tanári leleményességgel és kreativitással nem megy elébe a dolgoknak a pedagógus, könnyen unalmassá, mechanikussá válhat. Hogyan lehet a nyelvtanítást eleve adott „unalmát” feloldani? Vannak-e neked konkrét, jól bevált módszereid? A diákok visszajelzéseiből mit szűrtél le eddigi tapasztalaid



- **„A nyelvtanár abban a szerencsés helyzetben van, hogy az átlagnál többet megtudhat a diákokról, hiszen sokat elárulnak magukról közvetlenül és közvetve, szavakkal és helyzetekhez való viszonyulásukkal.”**

során: hogyan közelíthető meg legszerencsésebben a probléma?

– A mai tantervek szerint a nyelvtant kis adagokban, metanyelv használata nélkül ajánlott – vagy inkább kötelező – tanítani. Azért a nyelvtani fogalmak még benne vannak a tankönyvekben, szerencsére. Középiskolában főleg, de általában iskolában is elég nehéz lenne néhány dolgot megmagyarázni nélkülük. Viszont a nyelvtan legtöbbször csak kiegészítője egy-egy olvasmányoknak, beszélgetésnek vagy hallott szövegnek. A feladatok, amelyek a begyakorlást-rögzítést célozzák, természetesen nem mindig szórakoztatóak, főleg, hogy nagyrészüket – főként házi feladatként – írni kell. A tanórákon

Kolozsváry Katalin a kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetem magyar–angol szakán végzett. Tizennegyedik éve tanít angolt Csíkszeredában, az utóbbi tíz évben a Márton Áron Gimnáziumban. Ugyancsak tíz éve a Soros Oktatási Központ munkatársaként is dolgozik.

próbálom interaktívabbá tenni a gyakorlat, interjúk, viták, nyomozósdí, nyelvtani árverés és hasonló formájában – az adott nyelvtani résztől, illetve a csoporttól függ, hogy éppen hogyan. A receptek itt is csak úgy működnek, mint a főzésnél, soha nem lehet ugyanazt ugyanúgy megfőzni, sokszor elveszünk vagy éppen hozzáadunk valamit, itt ráadásul még az alapösszetevők is állandóan változnak.

– *Hogyan vélekedsz: mennyire lehet hatékony eszköze egy idegen nyelv oktatásának az irodalmi szemelvények tanítása? A probléma a román nyelv tanításával kapcsolatban például ugyancsak lényegbevágó: nem mindig érhető tetten a napi kommunikációra való felkészítésnek és a nyelvtan/irodalom tanításának hatékony összecsengése, találkozása. Nemcsak iskolai, hanem nyelvviskolai tapasztalatokkal is rendelkezel, így még inkább adódik a kérdés: hogyan vélekedsz erről az angol tanításának vonatkozásában?*

– Hatékony lehet a nyelvismeret és az érettség magasabb szintjein. Irodalmi szemelvények elvétele, a megfelelő szintű tudáshoz igazítva, rövidítve, „vágva” jelennek meg néhány tankönyvben, másokban egyáltalán. A szöveg lebutítása vagy esetenként a rengeteg szómagyarázat – tanórán – nem sok helyet hagy az élvezetnek. De házi olvasmányként, úgy, hogy mindenki saját ritmusában olvashatja, saját maga kínálhatja meg a szöveggel (az eredetivel), többnyire már értő olvasóként mondjuk a 11. vagy a 12. osztályban egészen más, valódi nyelvi élmény és motiváló erejű is. Viszont tény, hogy nem mindenkinek egyformán az.

– *Miként látod: a játékkal, szerepjátékkal, dramatizálással „emberközelbe” hozott nyelvtanítás mindenik korosztályra nézve javasolt? És hogyan vélekedsz, mennyire kell a nyelvtanárnak úgymond „belülről” ismernie a gyerekek érdeklődési körét, gondolatvilágát ahhoz, hogy minél hatékonyabban segítsen el-sajátítani a nyelvet?*

– A felnőttek ugyanúgy szeretnek játszani, mint a gyerekek, ha megteremtődik az oldottabb alaphangulat. A középiskolások is fogékonyak a legtöbb szerepjátékra, és hihetetlenül kreatívak benne, akár nyelviileg is. A drámáról óvatosan mondanám, hogy alkat kérdése, és bizonyosan átütő sikerrel alkalmazza az,

akihez közel áll. Igen, valamennyi hatékony, más módszerekkel, eljárásokkal változatosan alkalmazva. Önmagában viszont valószínűleg kevés lenne, sőt talán unalmas is. A nyelvtanár abban a szerencsés helyzetben van, hogy az átlagnál többet megtudhat a diákokról, hiszen sokat elárulnak magukról közvetlenül és közvetve, szavakkal és helyzetekhez való viszonyulásukkal (lásd például a szerepjátékokat), így aztán egyénre szabottan lehet őket a tanulásban segíteni, motiválni. Minél személyesebb egy magyarázat vagy egy példa, annál könnyebben megjegyzik. További segítség, ha fel tudjuk eleventíteni korábbi reakcióikat vagy a kapcsolódó poénokat. Az is sokat jelent, ha egy kifejezést egy általuk ismert együttes szövegén keresztül próbálunk bevezetni, és hangulatilag is jobb, ha olyasvalamire rezonálunk, ami éppen aktuális kedvencük.

– *Az angol nyelv tantervével kapcsolatban – hasonlóan más tantárgyakéhoz – felmerülhet a kérdés: diákra, gyerekre, adott korosztályra szabott-e véleményed szerint? Hogyan látod, a diákjaid általában képesek felvenni a tanterv ritmusát, vagy időnként különbejáratú – lassított vagy gyorsított – ütemet kell alkalmaznod az angoltanításban?*

– A tanterv sokat változott az utóbbi tizenöt évben, egyáltalán nem mondható merevnek, és nem nevezném agyonzsúfoltnak sem. Kevesebbet lehet tenni ott, ahol heti két órában 25 fölötti létszámú csoporttal dolgozom, viszont szerencsére nagyon jó diájkjaink vannak, többszörösen motiváltak (nyelvvizsga, érettségi, továbbtanulás) – így szinte soha nem éreztem, hogy „lemaradtam az anyaggal”.

– *Hogyan tudnád megfogalmazni röviden angoltanári hitvallásod? Hiszen a rengeteg energia befektetését, a rendkívüli türelmet követelő hivatás gyakorlása manapság áldozatkészséget is feltételez. Mi adhat erőt a tanárnak ezekben a nehéz időkben a folytatáshoz?*

– Ami valószínűleg másoknak is. Gondolom, a bizalom, hogy a tisztességesen végzett munkának értelme van, illetve csak ennek van értelme és értéke, külső körülményektől függetlenül.



KISS JUDIT

A vajdahunyadi szórványmagyarság szellemi központja



• **Bemelegítés.**
A vajdahunyadi elemisták iskolakezdés után



• **Körtánc őszi napsütésben.** Vajdahunyadi elemisták környezetismeret órája a szabadban



• **Feszült figyelem.**
Elsősök és harmadikosok egy osztályteremben



• **Lendület.** Az órákon felgyülemlett energia levezetése



• **Betűvetés.** Odaadó pedagógusok oktatnak a hunyadi iskolában



• **Alkalmi tornaeszköz.** Kislányok nagyszünetben



• **Diákles.** Az 5–8. osztályba huszonhárman járnak

A vajdahunyadi iskola 1964-ben alakult, tavaly ünnepelték az intézmény fenállásának 45. évfordulóját. Amikor a központi fekvésű épületbe költözött a tagozat, még igen népes volt mindegyik osztály. A 6-os számú Általános Iskola – idéntől a Matei Corvin Kollégium része – megalapításától kezdve tagozatos volt, ahol a magyar diákok anyanyelvükön tanulhattak. Évfolyamonként két-két osztály is működött. Az iskola a vajdahunyadi szórványmagyarság szellemi és kulturális központja volt mindig, s hogy az lehetett, a mindenkori oktatók és pedagógusok munkáját, odaadását dicséri. 1989 után a vajdahunyadi ipar bukása arra készítette és készíti a magyar lakosokat, hogy jobb megélhetést keressenek külföldön vagy nagyobb városokban. A legégetőbb probléma a vegyes házasságok gyakorisága, ez természetesen nem szolgálja a magyarság számbeli növekedését. Az iskola magyar tagozatán 58 diák tanul, két különálló (2. és 4.) és három egybevont (1–3., 5–6., 7–8.) osztállyal. Elemi osztályokba 35, általános iskolába 23 diák jár. Évente megszervezik a Vajdahunyadi Reneszánsz Napokat, megünneplik a jeles évfordulókat. Lelkes támogatóknak köszönhetően az iskolákban három és fél éve délutáni foglalkoztatás is működik: a diákok szakképzett pedagógus felügyelete mellett készíthetik el házi feladataikat.

FOTÓK: BONE EWALD

Nyári táborok a kalotaszentkirályi Ady Endre Iskolában

A kalotaszentkirályi Ady Endre Iskola Kalotaszeg egyik legvonzóbb tanintézménye, szünidőben is gyakran benépesülnek termei, udvara, kollégiuma táborozóktól hangos. Iskolánk és kollégiumunk küzdelem és rengeteg munka árán működik. Évente harcolunk a fenntartásáért, pályázatokkal, adományokkal, összetartással és elhivatottsággal, értékelünk minden segítséget és támogatást. Ez a küzdelem vezetett arra, hogy segítsünk azoknak, akik nálunk jobban rászorulnak a segítségre, vagy pedig eredményes munkájukkal kiérdemelték a jutalomnak ezt a formáját. Az itt szervezett sikeres táborok közül kettőt mutatunk be.

Nyarálók, árvíz sújtotta vidékekről

Az egyik tábor szellemiségét Albert Schweitzer gondolata fogalmazza meg találóan: „Időt kell szakítanod embertársadra, tégy valamit másokért, ha még oly apróságot is – valamit, amiért fizetséget nem kapsz, csupán a kitüntető érzést, hogy megtehetted.” Látva az árvíz okozta pusztításokat Magyarország területén, az iskola vezetőségi tanácsa úgy döntött, hogy ingyenes tábort ajánl fel azoknak a gyerekeknek, akiket érintett a természeti katasztrófa. Döntésükben az is fontos szerepet játszott, hogy az anyaország számos alkalommal segítette iskolánkat és településünket egyaránt. Ajánlatukat az Oktatási és Kulturális Minisztérium továbbította a bőnyi Szent István Király Általános Iskola igazgatóságának. A kiválasztott gyerekeket két tanárnő kísérte el az egyhetes kalotaszegi táborozásra. Étkezést és szállást az iskola kollégiumában biztosítottunk, a közösen egyeztetett programok lebonyolításáról az iskola pedagógusai gondoskodtak. A program a kalotaszegi tájegység bemutatására, a kultúra, a népművészet, a hagyományok megismertetésére koncentrált. Így került sor a havasrekettyei vizesés, a Fehér-szklák, a Jósikafalvi gyűjtőtő megtekintésére, az 1836 méter magas Vlegyásza hegy megmászására. Ellátogattunk a csucsai Boncza kastélyhoz, megtekintettük Ady és Csinszka otthonát és természetesen a kincses Kolozsvárt sem hagytuk ki. Meglátogattuk Mátyás király szülőházát, kívül-belül megcsodálhattuk a több

mint száz évig épített Szent Mihály-templom impozáns épületét, megtekintettük a Farkas utcai református templomot. A botanikus kert színeivel, nyugalmaival, különleges növényeivel nyerte el tetszésünket. Befejezésül a 405 méter magasan fekvő Fellegvárról csodálhattuk a Szamos-parti város panorámáját. Vasárnap református istentiszteleten vettünk részt Magyarókerékén, majd a falubeliek szeretetvendégséggel kedveskedtek nekünk.

- Látva az árvíz okozta pusztításokat Magyar-
- ország területén, az iskola vezetőségi tanácsa
- úgy döntött, hogy ingyenes tábort ajánl fel
- azoknak a gyerekeknek, akiket érintett a ter-
- mészeti katasztrófa.

Az ajándéktábor volt a legjobb ötlet

Utaztatásuk és táboroztatásuk költségeinek egy részét a Romániai Magyar Demokrata Szövetség (RMDSZ) biztosította, a többi iskolánk vállalta fel. Az együtt töltött napok rövidek voltak ugyan, de talán elegendőek arra, hogy betekintést nyújtsanak egy tájegység múltjába, jelenébe, terveibe. De fény derült a magyarországi áldatlan helyzetre is, az árvíz okozta károokra. Elmesélték, hogyan menekültek ki a házból, hogy az otthoniak most is szárítgatják a falakat, és próbálják helyrehozni a károkat. A magyarországi vendégek a nálunk töltött időt értékesnek, élvezetesnek találták. Megindító volt hallgatni a beszámolójukat és látni, hogy a kevéske költőpénzüket hogyan osztják be, hogy szerény ajándék is jusson az otthoniaknak. Példás viselkedésük, hálájuk, örömük, őszinteségük megerősítettek abban, hogy ennek az ajándéktábornak a megszervezése és kivitelezése a lehető legjobb ötlet volt ezen a nyáron. Az érzelmi nyereség azoké, akik ezekkel a gyerekekkel lehettek. Igazzá váltak Goethe





• „Ahogy egyre közeledtünk a vízeséshez, már hallottuk a harsogást, de egyikünk sem számított arra a látványra.”

szavai: „A boldogságot nem lehet ajándékba kapni. Egyetlen titka: adni, mindig csak adni, jó szót, bátorítást, mosolyt, hitet, és sok-sok önzetlen, tiszta szeretetet.” Nem mi adtunk, mi kaptunk: tengernyi szeretetet, könnyeket, kedvességet és mosolyt. Ritka ma már a hála és őszinteség a gyerekek arcán, ez egy ilyen ritka alkalom lehetett. A búcsúzó gyerekek rövid előadása alatt – amit egy áram nélkül maradt üres kollégiumi szobában tartottak – a levegő csordultig telt a szív melegével. A kollegák arcán a mosoly mellett egy-egy könnycsepp is lepergett. Nem kellett hozzá zenei tehetség, előadói képesség, hosszas felkészülés, sőt még az áram sem igazán hiányzott. A boldogság ingyen van, akárcsak a jó szó. Ezt a titkot ők tudták, és megtalálták az utat, hogy megmutassák. Azokban a percekben tudatosult bennünk, hogy érdemes volt nemcsak pénzt, munkát, hanem időt is áldozni rájuk.

Honismereti tábor irodalmároknak

Másik táborunkat, irodalmi és honismereti tematikával, olimpiakonoknak szántuk. A Mikes Kelemen Magyar Nyelv és Irodalom Tantárgyverseny országos szakaszának díjazottjai voltak iskolánk vendégei. Erdély különböző megyéiből érkezett a tizenkét 1–8. osztályos diák, akiket Németh Teréz kézdívsárhelyi magyartanár kísért el. Az RMDSZ Oktatási Főosztálya által támogatott jutalomnyaralás nem a pihenés, hanem az ismeret- és élménygyűjtés hete lehetett, hiszen iskolánk pedagógusai változatos programot szerveztek a diákok számára. A kirándulások során megcsodáltuk Kalotaszeg és környéke természeti szépségeit, templomait. Eljutottunk olyan helyszínekre is, melyekről eddig csak a tanórán hallhattak. Szabó Zsolt egyetemi tanár Kós Károlyról tartott előadást, könyvek és kisfilmek segítségével mutatta be a sztánai völgy természeti és építészeti értékeit. A helybeli fiatalok néptáncot és népdalokat tanítottak az olimpiakonoknak. Ha a farsztó napi program után maradt még erejük, megtanulhatták az írás utáni hímezést, az ügyesebbek kis tarisznyát is készíttettek. Bartha-Veres Anna, a kézdívsárhelyi Molnár

Józsiás Általános Iskola 6. osztályos diákja így számolt be élményeiről: „Számomra három dolog maradt felejthetetlen: a havasrekettyei vízesés, a tordai sóbánya és utolsó este a népviselet-bemutató. Havasrekettyére szép időben érkezünk. Útközben megcsodáltuk a Fehér-sziclákat is. Ahogy egyre közeledtünk a vízeséshez, már hallottuk a harsogást, de egyikünk

- Bartha-Veres Anna, a kézdívsárhelyi Molnár
- Józsiás Általános Iskola 6. osztályos diákja így
- számolt be élményeiről: „Számomra három
- dolog maradt felejthetetlen: a havasrekettyei
- vízesés, a tordai sóbánya és utolsó este a népviselet-bemutató.

sem számított arra a látványra, amelyben részünk volt. Nem hiába nevezte Kós Károly harsogónak, zöldnek, fiatalnak az ottani vizeket. Hatalmas, erős víztömeg zúdult alá. Az ember úgy érezte, mintha minden pillanatban összeroppantaná az a hatalmas tajtékzó erő. De ennek ellenére volt benne valami békés, valami fenséges. Utolsó este népviselet-bemutató volt. A kalotaszegi viselet különleges, színes, méltóságteljes, mintha minden más viselet benne lenne, s mégis annyira más. Fel is próbálhattuk a ruhákat. Nagyszerű élmény volt. Sok szép emlékekkel, értékes információval tértünk haza. Nagyon jól telt! Szép volt! Köszönet a szervezőknek!”



KOVÁCS ERZSÉBET
vallás-történelem tanár

PÉTER MÓNKA-MÁRIA
magyartanár



kalotaszentkirályi
Ady Endre Általános Iskola

Eszi, nem eszi, nem kap mást?!

Évtizedek óta Andrei Marga volt az egyetlen, aki az egész tanügyi rendszert világosan átlátta és alaposan képes is lett volna megreformálni. Az ő minisztersége idején merült fel először a választható (vagy közismertebb nevén opcionális) tantárgyak bevezetése. Az elképzelés csodálatos volt: a szakbarbárságot eleve kizáró, elmélyült, alapos készség- és képességfejlesztésre módot adó műhelymunkára lett volna lehetőség. Csoportos foglalkozásban. Az ultrareál info osztályból például négy-öt diák egy éven át elmélyülhetett volna mondjuk az itáliai reneszánsz művészetben, a francia

romantikus költészetben, orosz realista regényben vagy Ady pénzverseinek, Krúdy cipőkultuszának világában. Ugyanúgy, ahogy a természettudományokat már végképp mellőző humán osztályokból biztosan lett volna egy-két csoportnyi tanuló, akit különösen érdekelt volna a szénhidrátok „viselkedésmódja”, a fénytörés fizikája vagy a virágszirmok színének sajátos természetrajza. Nem lehetett, merthogy az elképzeléstől a gyakorlati reformmennyorszáig vezető út alattomos kis banánhéjakkal volt telehintve, amiken aztán szépen elcsúszott-kisiklott minden.

A legnagyobb gátat az emberi gyarlóság jelentette, annak is mindenekelőtt a kapzsisági és önzési szegmense. Aminek viszont – köztudottan – velejárója a nagyfokú sunyiság. Vagyis az előtérbe (ha tetszik: a kirakatba) nem az az érv került, hogy inkább nekem legyen egy, két ...n számú, lazítást bőven engedélyező pluszórám és nehogy már a kollégá(i) mnek (is), hanem hogy az órarendben gyakorlatilag megoldhatatlan volna a sok ilyen-olyan csoport. A véges számú osztálytermekekről nem is beszélve. Holott, ha megoldható a különböző idegennyelv-csoportok, vallásfelekezeti hittanórák külön-külön foglalkozása, akkor... Az igazi gond tehát végső soron nem is az órarenddel volt, hanem az álszent, látszólag mélységesen empatikus, valójában kárörvendő lapításnak.

Jó tíz esztendeje történt, mégis máig a fülemben cseng egyik kolléganőm tanévkezdeti hetyke kijelentése: sikerült véglegesíttetnem magam, most aztán nyugdíjig nem kell majd semmivel törődnöm. Igen, az ominózus titularizálás (magyarul végleges kinevezés, vagy egyszerűen csak véglegesítés – semmiképpen sem címzetesség, mert az épp az ellenkezőjét jelenti: csak cím van, mögötte semmiféle állás!). Ami aztán úgy bebetonozza a tanerőt, hogy legföljebb csak óriási kataklizmaszerű „földmozgás” lenne képes kibillenteni. Ami viszont – szintén köztudott – fehér hollónak is nevezhető nálunk felé. Magyarán: van elég gyerek, vagy nincsen, megvan az osztályszám vagy sem, igénylik a tituláris tantárgyát, vagy inkább nem – neki joga van nyugdíjig elücsörögni. Ha két szalmaszálat sem tesz keresztbe, akkor is. A folyamatosan csökkenő gyereklétszámnak így lett nagyon is kapóra jövő ellensúlya az opcionális tárgyak lehetősége: senkinek nem kellett a fejét – fölöslegesen – törnie, csak jó hangzatos opciókat kitalálnia és folyhatott tovább a véglegesen kinevezett tanárok tücsökherélése. Emlékezzünk csak a kilencvenes évek elején-közepén micsoda akrobatamutatványokat kellett „bemutatni” ahhoz, hogy valamiképpen összejöjjön(ek) az orosz nyelvcsoporthoz addig, amíg a kollégák nyugdíjba vonulása elérkezik. És bármennyire is fájdalmas, de mostanság ugyanez történik a franciaórákkal. És ahogy csökkennek a természettudományi órák, azzal arányosan jelennek meg a különböző fantázianevű opciók egy-egy osztály órarendjében. Tanév elején csak hüledezik a gyerek ezek láttán, de hamar rájön, mit is takar. A szülő nehezebben érti: hogyha állandóan azt hallani, hogy a gyermeke úgyis túl van terhelve elméleti tudással, akkor minek is ez a sok „új” tantárgy? Jómagam többször kerültem kellemetlen helyzetbe, amikor osztályfőnökként magyarázkodnom kellett, hogy ez a diák javát szolgálja, meg hasonlók, csak hogy védjem a mundér



Fotók • SÜTŐ ZSOLT

- „Sikerült véglegesíttetnem magam, most aztán nyugdíjig nem kell majd semmivel törődnöm. Igen, az ominózus titularizálás...”

becsületét. A legnehezebb dolgom akkor akadt, amikor a szülő azzal érvelt, hogy hiszen úgysem tartják meg, akkor meg minek biggyesztették az órarendbe. Erre legtöbbször durcás sértettséget mímeltem, hogy a nem tanerő szülőnek nincs honnan tudnia az „igazi” tanmenetet, fogadja inkább el így, ahogy van.

Marga professzor eredeti elképzelésébe egyetlen zavaró tényező szól(hatot)t (volna) bele: a diák/szülő opciója. Hisz a fentiek után mondanom sem kell, hogy a nagyhírű professzor nem kellemes színekúrában gondolkodott, (meg merem kockáztatni a feltevést, hogy heidelbergi neveltetése nem ilyen irányba terelte), hanem a gyerek szellemi fejlődésének szempontjából nézte a választható tantárgyak létjogosultságát. Nem tudom, gondolt-e arra, hogy az iskolák nagy részében – tisztelet a kivételnek! – senkit nem érdekel, mit is szeretne az a gyerek (és szülő) az iskolától/élettől kapni. Nyelje csak szaporán, amit a torkán lenyomnak, más lehetősége úgysem marad. Mint a klasszikus csempészvicc-ben, amikor a vámnnyilatkozatban madáreledel szerepel, s a vámos hiába tiltakozik, mondván, hogy a kanári nem eszi a heroint – a dörszölt csempész rezzenéstelenül állítja: eszi, nem eszi, nem kap mászt! A legkülönbözőbb fantázianevű opcionális tantárgyak az órarendekben tehát jó esetben vizsgákra felkészítő egyszerű pluszórákat takartak, még jobb (?!) esetben – a nap első vagy utolsó órájába téve – „kódoltan” azt közölték, hogy erre eleve nem kell bejönni/bent maradni. Vagyis mint a mesében: mindenki boldog és máig is élnek... De közbejött a mostani miniszter fejesztett leépítési parancsvégrehajtó kedve, s ez egy kicsit felkavarta az opcionálisok már-már posványosodó állóvizét. Újfent jó mentőöv lett: sok helyen papíron ezek megszüntetésével mentették a titulásokat, másutt épp fordítva.

- Bármennyire is hihetetlennek tűnik, de azért
- szép számmal vannak olyan tanerők, akik
- számára a gyerekek nemzedékeinek sora
- előbbre való önnön érdekeiknél.

A megoldásról már jó néhány éve beszéllek/beszélünk. Ha épp véglegesen kinevezett önmagunk ellen is szólunk. Mert bármennyire is hihetetlennek tűnik, de azért szép számmal vannak olyan tanerők, akik számára a gyerekek nemzedékeinek sora előbbre való önnön érdekeiknél. S ha az ilyen tanár csapatban akad egy-egy nagyobb hangú, akkor az mondja is a magáét. Ha süket fülekre talál, akkor is: legyen végre rugalmas egy-egy tanintézetben a beiskolázási terv (ha van jelentkező, a rengeteg papírmunkát, kérvényeztetést kiküszöbölve, indíthassanak több osztályt), ha nincs, ne tartsák fölöslegesen a személyzetet. Magyarán: a tanerő egy tanéves szerződéssel dolgozzék, s így magától értetődően minőségi munkát végezhesen. Afféle Kolombusz tojásának tartom ezt az ötletet, nem kellett hozzá egyéb, csak egy kicsit szétnézni a környezetünkben. Ki nem szembesült közülünk olyan helyzettel, hogy egy-egy tanévben az előírt-engedélyezett-bejártott két-három osztály helyett öt osztálynyi gyermek iratkozott –volna! – be szeptemberben. A titkárnőnek pedig főtt a feje, hogy akkor most hová is irányítsa a jelentkezőt, illetve milyen alapon



- „A szakbarbárságot eleve kizáró, elmélyült, alapos készség- és képességfejlesztésre módot adó műhelymunkára lett volna lehetőség. Csoportos foglalkozásban.”

szűrje ki, kit fog elutasítani és kit fogad be az iskola. Vagy ennek éppen az ellenkezője: a lasszóval való „gyerekfogás”, hogy hátha-hátha, az ingyen ebéd, tejjel-mézszel folyó Kánaán ígéretése, amiből – megint csak tisztelet a kivételnek – semmi sem lehet a minimális létszám betöltése után. És mindez azért, hogy „szegény titulás” egye a maga kis kenyérkéjét. S netán még érdemfizetést is igényelhesen (kényszer)hűsége jogán! Bármennyire is ódzkodom az amerikai példák emlegetésétől, de azért ott mégis csak van némi gyakorlat a társadalmi gépezet működtetésében. S ott ezt a fajta „fészekülő” hűséget nemhogy jutalmaznák, de egyenesen büntetik. A mozdulni képesség, a dinamizmus és rugalmasság hiányára hivatkozva. Már hallom is a huhogók kórusát: mit akar ez az „áruló”, hogy még szeszesebb legyen az életünk, rettegve a következő tanévtől?

Nálunk tehát óriási ellenállásba ütközik az ilyesfajta elképzelés. Csöppet sem érdekes, hogy épp azok részéről, akik a véglegesítési papír mögé bújva késnek, lógnak, nem tartják az órákat – mondván, hogy ennyi pénzért még felkelni sem érdemes. Ha jól megnézzük, valóban nem érdemes felkelni sem. Akkor viszont semmi szükség a végleges kinevezésre, meg kellene próbálkozni a fent említett rugalmassággal. Esetleg úgy nekiindulni az életnek, hogy képes vagyok-legyek a gyors váltásra. Hogy tudok és akarok is több mindehhez érteni, nem csak elüldögélek a székemet szorongatva. A javulás – meggyőződésem szerint – már a következő tanévben jelentkezne, s máris el lehetne kezdeni a minőségi oktatás épületének felhúzását. Eleinte nem kellene ugyan kacsalábon forgó palotáról álmodozni, megtenné egy szerény otthon is. A „kacsaláb” pedig – észrevétlenül magától kezdene kinőni.

MOLNÁR JUDIT



A romániai fiatalok értékrendjéről*

Az eddigi, a fiatalok értékrend-vizsgálatára irányuló elemzésektől eltérően, jelen írás célja – a különböző szociodemográfiai jellemzők által körülhatárolt ifjúsági alcsoportok értékpreferenciáinak bemutatásától eltérően – annak a kérdésnek a megválaszolása, hogy a romániai fiatalok két nagy csoportjának értékbeállítódása milyen mértékben követi a felnőtt társadalomra jellemző irányvonalakat. Ugyanakkor az elemzés célja a román és magyar fiatalokra jellemző értékbeállítódások feltételezett különbségeinek megragadása. A kérdés megválaszolása két, 2008-ban végzett kvantitatív felmérés alapján történik. A 998-as minta-elemszámú, 18–35 év közötti román fiatalokra vonatkozó reprezentatív felmérést a román Országos Ifjúsági Hatóság végezte, majd összehasonlítás céljából egy hasonló kutatás elvégzésére kérte fel a kolozsvári Nemzeti Kisebbségkutató Intézetet. Ez a minta 1205, 18–35 év közötti fiatalot foglal magába. Az értékek rangsorolásának eredményeképpen jelentős különbségek mutatkoznak a román és magyar fiatalok között. A korábbi kutatások alapján nem meglepő, hogy a család, a biztonság és a privát szféra értékei állnak az értékrendszer legelején. Két lényeges eltérés a vallás és az önmegvalósítás terén észlelhető. A román fiatalok számára az Istenbe vette hit a második legfontosabb érték. Figyelembe véve azt, hogy a román népesség körében a vallásos magyarázat autoritása a többi európai országhoz képest is rendkívül magas, ez az eredmény nem meglepő. Az 1999-es adatok szerint az egyház nem csak a felnőtt népesség számára az egyik legfontosabb intézmény, hiszen a fiataloknak átlagosan kétharmada véli úgy, hogy az egyház megfelelő válaszokat nyújt az egyén különböző morális és családi problémáira. Az önmegvalósítás szintén előbbre került a ranglistán, mint a magyar fiatalok esetében, ahol a stabilitás, a béke és a jólét értékei bizonyultak fontosabbnak. (1. táblázat.)

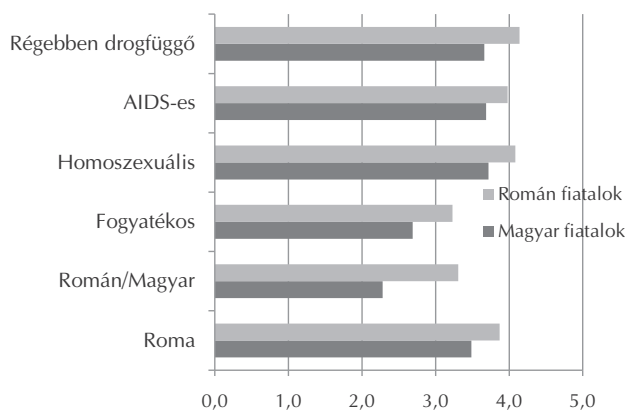
• **1. táblázat.** Kérem, válassza ki, hogy a következő értékek közül melyek a legfontosabbak az Ön számára? (NKI, ANSIT 2008)

	Magyar fiatalok (%)	Rómán fiatalok (%)
Demokrácia	8,9	12,5
Környezet állapota	14,7	9,7
Tolerancia	7,9	5,1
Család	84,4	77,2
Emberi- és szabadságjogok	11,9	15,3
Közéleti részvétel	2,2	0,7
Esélyegyenlőség	14,9	14,5
Hit Istenben	18,2	41,3
Önmegvalósítás	20,3	39,1
Jólét	29,6	14,0
Béke	29,6	18,0
Biztonság, stabilitás az életben	30,8	32,7
Bizalom az emberekből	10,7	7,5
Hazaszeretet	4,0	0,7
Kötelességtudat	10,5	10,8
NT/NV	1,4	0

* (Részlet a Kiss Tamás és Barna Gergő által szerkesztett *Erdélyi magyar fiatalok. Összehasonlító elemzés* című kötetben 2010-ben, a Kriterion kiadásában megjelenő tanulmányból.)

Tolerancia

Európa többi országához képest Románia ama 3-4 olyan ország csoportjába tartozik, amely a legintoleránsabbnak mutatkozik. 24% nem akar más nemzetiségű szomszédot. A magyar és román fiatal népességre vonatkozóan az első három legfontosabb érték beazonosítása kapcsán elmondható, hogy bár a magyar fiatalok körében magasabb ez az érték, mindkét értékrendszer esetében azonos helyre kerül a tolerancia, majdnem a legvégére.



• **1. ábra.** Milyen mértékben ért egyet azzal, hogy a szomszédja, barátja, családtagja legyen a következő csoportok egyike? (1-teljes mértékben igen, 5-egyáltalán nem), Összesített átlagok (%)

A különböző csoportokkal szembeni előítéletességgel kapcsolatban pedig elmondható, amint az 1. ábra is mutatja, a magyar fiatalok kivétel nélkül minden tekintetben toleránsabbnak mutatkoznak a román fiataloknál. Továbbmenve megemlíteném, hogy a román fiatalok esetében az egyértelmű elutasítást jelző válaszok aránya is jelentősen magasabb, mint a magyar fiatalok esetében. Feltételezésem szerint ebben az esetben ez a román fiataloktól eltérő fokú tolerancia nem egy posztmodern értékirányultságot jelez, hanem inkább a kisebbségi helyzetértelmezésnek a következménye. Ezt igazolja az is, hogy a magyarok esetében a toleranciaszint történelmi régióként változó. Az etnikai szempontból homogénebb Székelyföldön jóval alacsonyabb az elfogadó válaszok aránya, mint Partiumban vagy Belső-Erdélyben. (2. táblázat.)

• **2. táblázat.** Az elfogadó és az elutasító válaszok aránya történelmi régiók szerint a magyar fiatalok esetében

	Elutasító válaszok	Elfogadó válaszok
Székelyföld	93,2%	6,8%
Partium	89,4%	10,6%
Közép-Erdély	92,3%	7,7%

A hasonló logika azonban nem érvényes a román fiatalok esetében: csupán minimális az eltérés az etnikailag homogén környezetben és az etnikailag heterogén közegben élő erdélyi fiatal népesség toleranciaszintjét tekintve. (3. táblázat)



- **3. táblázat.** Az elfogadó és az elutasító válaszok aránya történelmi régiók szerint a román fiatalok esetében (ANSIT, 2008, N=936)

	Elutasító válaszok	Elfogadó válaszok
Erdélyi fiatalok	95,2%	4,8%
Románia más régióiban élő fiatalok	94,3%	5,7%

Posztmateriális értékek fele való irányultság

Az önkifejezés és életminőség iránti aspiráció bár létezik a felnőtt romániai lakosság esetében is, ez erőteljesen az anyagi biztonság meglétének vagy hiányának a függvénye. Románia népessége alapvetően materialista beállítottságú (45%). A bevezetőben említett kutatások eredményeinek tükrében már körvonalazódott az elgondolás, miszerint a posztmateriális értékbeállítódás az ifjúkor korai szakaszait jellemzi inkább, a tanulmányok befejezte, a különböző fokú önállósodás pedig a materializmus irányába tolja el az értékpreferenciákat. A 4. táblázat szintén ezt igazolja. A posztmateriális értékek alapvetően a fiatal korcsoportokat jellemzik, de a többség a két szélsőséges értékrend kevert változata által jellemezhető. Ugyanez az „érték-koegzisztencia” jellemzi a román fiatalokat is, ahogyan az az általános érték rangsort megjelenítő 4. táblázatban is megjelenik, az istenhit mint tradicionális érték az első helyeken áll az önmegvalósítás és a család értékeivel együtt.

- **4. táblázat.** A román népesség különböző korcsoportjainak értékbeállítódása (European Value Survey, 2008, N= 1309)

Korcsoportok	Materialista	Kevert értékrend	Posztmaterialista
18–24	35,5%	56,8%	7,7%
25–34	36,6%	58,3%	5,1%
35–44	37,6%	59,3%	3,2%
45–54	38,0%	57,6%	4,5%
55–64	39,2%	57,7%	3,0%
65 fölött	44,4%	54,0%	1,6%

Környezetvédelem, civil szféra

Romániában a környezet védelmével való törődés viszonylag alacsony a többi európai országhoz képest. Az ez irányban való érdeklődés csak addig a pontig érvényes, amíg nem kerül az egyénnek személyes pluszkiadásokba. Mind a román, mind pedig a magyar fiatalok esetében elmondható, hogy a környezet állapotának mint értéknek a fontossága szignifikánsan összefügg a fiatalok anyagi helyzetével, iskolázottsági szintjével, valamint a településtípussal. Magyarán, az ökológiai problémákkal való foglalatosság alapvetően a magasán képzett, városi környezetben élő középosztálybeli fiatalokra jellemző. A román népességet alacsony érdeklődés és részvétel jellemzi a különböző civil szervezetekben való részvétel tekintetében különböző nyugat-európai állampolgárokkal összehasonlítva. Az ilyesfajta aktivitás magas foka az állampolgároknak a társas környezet ellenőrzésének, befolyásolásának, alakításának az eszköze. Azonban, amint azt az előbbiekben is láthattuk, a demokrácia például, mint érték, meglehetősen hátra szorult a rangsorban, a privát szféra értékeivel szemben. Ebben a tekintetben még mindig érvényes

egy román szerző ama megállapítása, miszerint a tipikus romániai fiatal a privát szféra értékeit részesíti előnyben és a civil szférába gyengén integrált. Gábor Kálmán a civil szféra fontosságát elsősorban a piac erősödésének kontextusában tartja fontosnak. A civil szférával való kapcsolat hiányában ugyanis a fiatalok erőteljes fogyasztástól való függőségével kell számolnunk, ami a tömegfogyasztói minták kritikátlan elfogadását jelenti elsősorban. Amint az az előzőekben kiderült, mindkét csoport esetében rendkívül alacsony arányban jelölték meg a közéleti részvételt mint számukra fontos értéket. Arról nincs adatunk, hogy a magyar fiatalok milyen arányban tagjai vagy voltak tagjai valamilyen civil szervezetnek, a jelenlegi román fiataloknak azonban mindössze 11,2% rendelkezik ilyen téren tapasztalattal. Azonban a Mozaik 2001 kutatás alapján elmondható, hogy az erdélyi román fiatalok jóval kisebb arányban voltak tagjai valamely szervezetnek, mint az erdélyi magyar fiatalok. A legnépszerűbb szervezetek azonban az erdélyi magyar fiatalok körében a különböző politikai, ifjúsági, valamint egyházi szervezetek.

Következtetések

Tanulmányunkban arra kerestük a választ, hogy egy alapvetően materiális értékorientált posztkommunista társadalomban valóban a fiatal, 18-35 év közötti népesség-e az, amely révén a posztmodern társadalmi berendezkedés első indikátor-értékei felbukkannak. A belső-erdélyi magyar fiatalok 43% százalékát nem érdekelte egyáltalán a politika. Ugyanilyen alacsony volt az érdeklődés a székelyföldi minta esetében. Vizsgálódásunk alapvetően a két különböző nemzetiségű és státusú (többségi-kisebbségi) csoport értékpreferenciái közötti eltérésekre irányult e tekintetben. Összefoglalásképpen elmondhatjuk, hogy mind a román, mind pedig a magyar fiatal népesség esetében inkább beszélhetünk érték-koegzisztenciáról, mint letisztult, ideáltipikus posztmateriális, materiális vagy tradicionális értékbeállítódásokról. A hagyományos nemi szerepértelmezések (mindkét esetben) és az istenhit (mint alapvetően tradicionális érték) kiemelkedő szerepe a román fiatalok esetében kiválóan megférnek az önmegvalósítás és az ifjúsági életszakasz jellegzetes értékeivel. A magyar fiatalok értékrendjének sajátossága a biztonság, a stabilitás és a béke felértékelődése román társaikkal szemben. Ugyanakkor toleránsabbnak is mutatkoznak román társaikkal szemben. Mindez azonban a tényleges, fizikai kisebbségi helyzet, a szűkebb környezet, a régió etnikai heterogenitásának függvénye. Az elemzés gerincét a két csoportnak négy jellegzetesen posztmodern értékkel szembeni attitűdje képezte. Bár több esetben is hiányosak vagy nem összehasonlíthatóak az adatok, a legfontosabb irányvonalak kirajzolódottak. Létezik ugyan egy réteg, amelyet a nyugati mintáknak megfelelően aktív, környezettudatos és posztmateriális értékrend jellemez, ez szorosan az anyagi helyzet, a környezet (urbánus vagy rurális) és az iskolázottság és nem utolsósorban korcsoport függvénye.



VERESS ILKA
szociológus, a kolozsvári Nemzeti
Kisebbségkutató Intézet munkatársa

„A heti huszonkilenc óra bőven elég a tanulásra”

A marosvásárhelyi Bolyai Farkas Elméleti Líceum ötödikes diákjainak voltunk kíváncsiak a véleményére: a gyerekek szívesen elmondták, mi a benyomásuk az ötödik osztályról, hogyan vélekednek arról, hogy ezután a tanító néni helyett tanárok tanítják őket. Azt is kifejtették, mi az, amin változtatnának. Az ötödikesek azt mondják, tisztában vannak azzal, hogy még nehezebb is lesz. Most próbálgatják a szárnyaikat, és tele vannak pozitív és egészséges önbecsüléssel. Úgy látják, most jönnek rá, hogyan kell módszeresen tanulni, és nemsokára a versenyeken is megpróbálják összemérni a tudásukat.



Nagyon tetszik az ötödik osztály, nem is gondoltam volna, hogy ilyen érdekes, sokkal szórakoztatóbb bármelyik évnél. Szerintem azért is jobb, hogy tanáraink vannak, mert többet késnek a tanító néninél, így a szüneteink hosszabbak. Az osztályfőnökünk fiatal és kedves, sokat törődik velünk. Tanító néni csak egy van, a tanárokból sok. Ez azt jelenti, hogy többször tréfálkozhatunk, mondjuk április elsején. Nekem nem hiányzik a tanító néni. Csak negyed órát tanulok otthon, és nem azért, mert szüneteken bent maradok házi feladatokat írni, nem szokásom. Amin változtatnék: sokkal színesebbé tenném az osztálytermünket. Biológiából készíthetnénk mondjuk plakátokat, azt hiszem, a tanárnő is számít rá.

Pálosi Péter



Eddig is ebbe az iskolába jártunk, nem érzek nagy különbséget az eddigi évekhez képest, de nagyon tetszik. A tanító néni nekem is hiányzik. Egyszer meg is látogattuk, kíváncsiak voltunk a régi osztályunk új színeire. Ötödikben több a házi feladat, de nem ülök sokat a könyv mellett. Az a heti huszonkilenc óra bőven elég a tanulásra. Én is úgy gondolom, hogy az osztályterem ürességén lehetne változtatni, készítünk majd üzenőfalat.

Miklós Máttyás



Sokkal jobb a hangulat, mint eddig, és a tanulást is ilyennek képzeltem. Minden tanév kicsit nehezebb az előzőnél. A tanító néni tudta, hogy minden tantárgyból mennyit hagyjon fel, a sok tanárral ez másként van. A tanító néni mindenkinek hiányzik kicsit, szerintem. A nyelvtanulás tűnik nehéznek. Talán nem kell sokkal többet tanulni, de komplikáltabb minden. A hétvégem szinte mindig szabad, de ha matekból plusz gyakorlatokat kell oldjak, akkor

kevesebb idő jut egyébre. Igyekszem minden nap abból a tantárgyból tanulni, amik aznap voltak az iskolában. Így sokkal könnyebb, és az ember nem felejt el olyan könnyen a leckét, hiszen otthon azonnal elmélyíti a tanultakat.

Vita Henrietta



Sokkal változatosabb tanárokkal tanulni, mint egy tanító nénivel, de nehezebb az ötödik osztály. Ami meglepő, hogy minden tanár sok házi feladatot ad, mert nem tudják, hogy a másik tanár is pont ugyanolyan sokat kér másnapra. Ami jobb volt még negyedikesben, hogy fel lehetett cserélni az órákat, belekezdhetünk egy más tantárgyba, ha befejeztük az előzőt még kicsengetés előtt. Egyébként a házi feladatokkal kapcsolatban: az iskolában odafigyelek, és otthon van szabadidőm. Először leírom a házi feladatokat, és utána átnézem a napi leckét. Eddig csak egyszer tanultam negyed tízig. Jó volna, ha kicsit könnyebb volna minden tantárgy, de majd megbirkózunk a nehezebbekkel is.

Göllner Boróka



Az elején kicsit féltem, hogy nehogy szigorúak legyenek a tanárok, de egyáltalán nem így lett. A legtöbb tanárt kedvelem, a történelemtanárunk pedig kimondottan vicces ember, és ezért nem unalmasak az órák. Én fél órát tanulok. A matek házival van inkább gond, ha akarom, akkor se tudnám szüneten leírni.

Nagy Kristóf

**SZÖVEG ÉS FOTÓK:
SZUCHER ÁGNES B.**

Folyószakadás és összetartozás

Az anyanyelvi tantárgyversenyen díjazott diákok jutalomkirándulásának színhelye a Duna-delta volt. Nem mindennapi élményben lehetett részünk, már a kirándulás kezdetétől. Csak érkezésünk után egy nappal jöttünk rá, milyen sokat is utaztunk valójában. Az éjjeli álmatlanság és az elkövetkezendő napokra tartogatott kalandvágy hatalmasra formálta le-lecsukódó szemünk előtt Erdélyt, amely a vaksötétbe rejtette el magas, kődökbé nyúló hegyeit és végeláthatatlanná tette az alföldet.

A Kolozsvár-Tulcea út időutazással, mélységeket és magasságokat átszelő vándorúttá vált azután, miután magunk mögött tudhattuk. A tulceai kikötő az Erdélyben felnőtt ember számára egészen újat hoz, akár járt ott előzőleg, akár nem. Mi mindannyian újnak számítottunk ezen a földön (ám leginkább vízen), és ugyan álmosan, de érdeklődve kémleltük a befogható látóhatárt.

Kisebbségek a csónakban

A kikötőbe megérkezett a többi kisebbség is: célponthoz a Duna-delta északi részén, a Sulina ág közepe táján elhelyezkedő Crișan halászfalu volt, ahol kényelmes szálloda és sportközpont várt bennünket. Mivel mindannyian részt vettünk anyanyelvünk tantárgyversenyén és olimpiai díjat is vittünk haza, ezt a kirándulást nyertük – az utat az RMDSZ Ügyvezető Elnöksége és az Etnikumközi Kapcsolatok Hivatala támogatta. A résztvevők skálája színes volt: törökök, németek, horvátok, szlovákok, oroszok, ukránok és szerbek jöttek Románia különböző pontjairól, kísérőtanárokkal. A kikötőben kiderült, hogy nem egy nagy hajó visz el a célponthoz, hanem kisebb motorcsónakokkal fogjuk elérni a falut. Mentőmellényt adtak ránk, bemásztunk a csónakba és elindultunk. Valósággal repültünk a széles, csendesen sodródó víz tetején. Amikor később „lehorgonyoztunk”, eldöntöttük, hogy megnézzük a delta naplementét. A kikötőépítményen állva figyeltük, ahogyan belebukik a vízbe haldoklóvörösen, még kirajzolva egy-egy elhagyatottan lebegő csónak sziluettjét. Amíg még világosság volt, elindultunk a faluba körülnézni. Soha nem látott házakat-háztájakat, homokos földet, kagylókkal elegyedett kavicsot, egyetlen hosszú, ösvényméretű fűtácserűséget láttunk.

Eldugott holtágak, kormoránok

A Deltában töltött néhány nap változatosnak ígérkezett. Lényegében szabad volt a program, csupán a közös kirándulásokon és az esti kreativitási versenyeken kellett részt vennünk: az egyes kisebbségi csapatok bemutatták zenével, táncsal, szavalással, drámával, mutatványokkal, játékokkal és szokásokkal teletűzdelt előadásait, amelyeket az zsűritagok pontoztak a bemutatót követő percekben.

Szerencsésnek mondhatom magam, mert a kísérőtanárunk megválasztott zsűritagnak, így szerepelhettem és bíraskodhattam is. Az elkövetkezendőkben meglátogattunk néhány eldugott holtágot, elfeledett kanálist; susogó nádasok között hirtelen előbukkanó nádtetőt csodálhattunk, amely egy elszigetelten élő lipován családe lehetett. Mindenütt tavirózsák, sárga vízitőkök és – ha jó szemünk volt – rengeteg madár. Az első kirándulás teljesen végigvitt a Sulina ágon. Még sohasem láttam a Fekete-tengert, ezért még nagyobb élményt jelentett számomra meglovagolni a hullámokat, még hozzá motorcsónakon. A szétterülő tenger utolérhetetlennek tűnt. Kétoldalt kőrakások szegélyezték a vizet, egy-egy nagyobbacska szikladarabon kormoránok és sirályok gubbasztottak, szárnyukkal legyezgették magukat vagy sütkéreztek.

Úszó nádszigetek között

A visszafelé tartó úton megálltunk Sulinánál. Itt szemügyre vettük a várost, amely oly kicsi volt, hogy egy negyed óra sem kellett, amíg végigjártuk hosszában. A második kirándulás betekintést nyújtott a Delta izgalmasabb részeibe, ugyanis eldugott vízutakon vittek keresztül, így többféle madarat is megfigyelhettünk, mint például búbos vöcsök, kis és nagy kócsag vagy éppen a gyönyörű kék jégmadár. Mivel a kanálisok nem voltak összeköttetésben azokkal a tavakkal, amelyeket meg szándékoztunk látogatni, olyan kicsi járaton vitték be a nyílt vízre a csónakokat, hogy egy-egy kisebb úszó nádszigetet is el kellett tolni, hogy járműveink beférjenek. A tavak látványa azonban kárpótolt, a sziporkázó vízfelület és a nádszegély sajátos látványa meghozta a kedvünket. E nagy folyó sok száz kilométeres útja egy erdőből a tengerig engedte, hogy mi megpillanthassuk elszakadásának sebeit, ezeket a nádasokat és tavakat, ahol közvetlen közelben lehettünk a természettel. Utolsó nap beköszöntött a rossz idő, így csak emiatt vártuk az indulást. Olyan erősen fúj a szél, hogy szinte vízszintesen csapott az arcunkba az eső, s amit hozott magával. Indulásunk pillanatában már nem esett, szerencsére. Aztán csak felébredtünk, hogy bezakattol Kolozsvárra a vonat és nagyon iskolakezdésszag terjeng a levegőben. A jól összekovácsolódott csapat sokatmondóan összenézett és elégtétellel tekintett vissza az elmúlt napokra. Sokáig nem tudtam szőhöz jutni, annyira kavaroztak bennem az élmények. Az utolsó szavam azonban ugyanaz itt is, mint ami ott és akkor volt: köszönöm, hogy ott lehettem.



SÁNTA MIRIÁM GABRIELLA
a kolozsvári János Zsigmond
Unitárius Kollégium 11. H osztályos
tanulója



Anya ül a padon

Oviba megy a lányod! Atyaúristen, mihez kezdesz majd a rád szakadó rengeteg szabadidővel? – kérdik többen is a gyereket addig otthon nevelő anyától. Akinek e pillanattól fogva ismét a társadalom felelős tagjává kell válnia, valamilyen formában ki kell fejeznie azt, hogy ő is dolgozik. Mert az például, hogy ül a parkban egy padon, bámulja a sárguló leveleket és nem tudja, melyik a súlyosabb, az, hogy reggel a kicsi sír, mert nem akar tőle elszakadni, vagy az, hogy utána meg ő sír, titokban, még maga előtt is alig bevallottan, mert nem akar a kicsitől elszakadni – nem megoldás. Azon sem merenghet a mézszínű szeptemberi napban, hogy délután, amikor érte megy, a csöppség nem szívesen válik meg a többiekől, vagy inkább még két gyöngyöt kékre festene az óvó nénitől kapott papíron, és anyát így utasítja: menj még el egy kicsit, nem látod, hogy tanulok? Pedig anya egyelőre ül a padon és mereng, például azon, hogy az óvó nénitől megtudta: a kicsi az oviban ügyesen beilleszkedett és sokat énekelt. A kicsi otthon sosem énekelt. Rajzolt és gyurmázott és süteménynek való tészta kevert lisztből, vízből és tojásból, csíkokra vágott krepp-papírból gyűrűt meg nyakéket készített, szóta és kavargatta a rántást, besamelt kent a lasagne lapokra, naponta háromszor átöltözött, farmernadrágjára ráhúzta pettyes fürdőruháját és szélvészként

- Anya egyelőre ül a padon és mereng, például azon, hogy az óvó nénitől megtudta: a kicsi az oviban ügyesen beilleszkedett és sokat énekelt.
- A kicsi otthon sosem énekelt.

beautózta a lakást a piros műanyag kiskocsin, de nem énekelt. Anya ül a padon és azt fontolgatja, mától kezdődően mi lesz, mert szívéből szakasztott drága magzata hirtelen új szokásokat vett fel. Például nagyot köp és kacag.



Fotó • SÜTŐ ZSOLT

- „Anya azt fontolgatja, mától kezdődően mi lesz, mert szívéből szakasztott drága magzata hirtelen új szokásokat vett fel.”

Például szigorú arccal megszidja anyát, ha anya valamiben vonakodik vele együttműködni. Például toporzékolva ordít, ha nem vásárolunk héliumos lufit, buborékfújó felszerelést, kicsi kopasz babát, színes ceruzát, fagyit, micimackós újságot, narancsos fantát. Például többször mondja, hogy nagyon fázik, este, a paplan alatt vagy az említett parkban, miközben hétágra süt a nap. Anya ül a padon és egyelőre képtelen a rászakadt rengeteg szabadidőt a társadalom javulására fordítani, mert kinyílt az ovi ajtaja és becsukódott egy másik, nevetéssel, sétákkal, mókázással, morcos huzavonával, alakuló szavakkal, mondatokkal, fintorokkal, mozdulatokkal, ízekkel és színekkel teli szoba ajtaja, és anya attól tart, megszakad a szíve, ha azt az ajtót többé nem nyithatja ki, ha át kell mennie egy másik, jövés-menéssel, papírizegéssel, pohárcsörgéssel, intézménynevekkel, illemszabályokkal, magatartásformákkal, szorgoskodással, pletykákkal és fenőttekkel teli szobába, mely után az előbbi szobában bolondozva olyannyira vágyott. Anya ül a padon, és nem tudja, mekkora baj, hogy eltévedt a szobák közötti Útvesztőben, és

attól tart, itt sem, ott sem találja majd a helyét, pedig azt a helyet nagyon sürgősen meg kell találnia, ha nem akarja, hogy a társadalom felelős hányada a nyakába szakadt szabadidő miatt megbélyegezze. De aztán elneveti magát, amikor eszébe jut, hogy a kicsi már bujócskázni is tud, hogy az ajtófélfának támaszkodva, karjába fűrt arccal számol: egy, kettő, három, négy, öt, hat, hét, tíz!!! Hogy délután a játszótéren Lili babát hintáztatja és a leghajmeresztőbb helyeken is fürgén felmászik. Hogy újabban ilyen szavakat használ: fontos, furcsa, megértetted? És halálkomolyan néz nagy, seprűs szempillái alól. Anya ül a padon és arra gondol, legegyszerűbb lesz talán, ha a fejében és mellkasában gomolygó őszi fellegekben mindannyiunk épülésére a lehető leggyorsabban szabatos, közérthető szöveget gyárt és azt tétovázás nélkül útjára bocsátja, még mielőtt meggondolná magát, és mindezek folyamányaként igyekszik elhinni: ő is dolgozik.



LÁSZLÓ NOÉMI

...in corpore sano

Nyolcadikos latinórákon találkoztam először az eredeti változattal, magyar variánsát nagybátyám már jóval előtte belénk sulykolta egy-egy gyalogtúra summázataként, vagy amikor éppen arról érdeklődött, hány fekvőtámasznál tartok, és megszakértette muszklím éppen aktuális állapotát.

Lett belőle reggelenkénti „inviorare” órakezdés előtt, meg a kitartóbbaknak sportköri tevékenység, megyei iskolaközi vetélkedők. Sokan így utólag a Daciadát a Megéneklünk Romániával tévesztik össze, és csatolt áruként ítélik el a nyolcvanas évek ifjúsági sportmozgalmát, de alapvetően nem volt gond az elképzeléssel, az ideológiai öntet, amellyel nyakon lötytyintették (és amelybe végül belefűlladt) tette visszatetszővé. Az kétségtelen, hogy a munkásmájusok, augusztushuszonharmadikák monstre stadionbeli emberalakzatai sem a szellemet, sem a fizikumot nem pallérozták, mégha olykor néhány kedves anekdota enyhíteni is véli az akkori orwelli hangulatot.

Míg a testnevelés a '90-es évek elején érettségi vizsgává nemesedett, alig pár esztendeje már a tornaórák kötelező voltát is megkérdőjelezte a tárcavezető. Micsoda oszcilláció: még a sprintszámokban járatos sportoló reakcióideje sem elegendő ahhoz, hogy nyomon kövessük ezt a szédületes ingajáratot. Hogy opcionális tantárgy lenne, az a lesújtó véggel egyenértékű verdiktum. Közben a szenátus leszavazta azt a javaslatot, hogy a sakkot oktatni kéne a tanodákban. A Felsőház beírta azzal, hogy ajánlasként vesse fel a kérdést. További megfontolásra, úgymond, amennyiben... Hogy mennyi képesített sakkoktató van, arról nincs infóm, de hogy legendó testnevelő tanárral rendelkezünk, azt

- Míg a testnevelés a '90-es évek elején érettségi vizsgává nemesedett, alig pár esztendeje már a tornaórák kötelező voltát is megkérdőjelezte a tárcavezető. Micsoda oszcilláció: még a sprintszámokban járatos sportoló reakcióideje sem elegendő ahhoz, hogy nyomon kövessük ezt a szédületes ingajáratot.

gyanítom. Vannak annyian, hogy közülük néhányan elszegődnek külföldi szabadidőközpontokba, síparadicsomokba, itthon gyógytorna szakra evezve a legkülönbözőbb kezelőbázisokra, a többiek fitneszklubot nyitnak vagy testépítő teremben dolgoznak, bizonyos hányaduk meg pályát vált: láttam már egykori sporttanárból átvedlett gyógyszerügynököt is.

Sorsukon, szakmai megítélésükön vajmi keveset enyhít, hogy alapítványok, cégek rendszeresen hirdetnek versenyeket, tehetségkutatókat. A jóhiszemű kezdeményezéseket a pohárnyi epébe mártott mézeskanál hatékonyságához társítanám. A képlet annál visszásabb, minél több sportterem átadásáról szólnak az egyes mandátumok, színezettől független kormányprogramok; e létesítményekben bálákat,

- Ehhez fogható kislisszolást viszont nem engedhet meg magának a sporttanár a 2010-es esztendő Romániájában. Neki végig kell futni a távot, órá ott vár a második negyvenöt perc meg a hosszabbítás. És még csak az sem könnyít a helyzetén, hogy a partvonalon megjelentek aprócska szoknyáikban, villogó pomponjaikkal a mazsorettek.

választási nagygyűléseket, falunapi rendezvényeket szerveznek, amolyan áramvonalasított „kultúrházak”, nem a helybeli fiatalság sportigényének színterei.

Tudatában voltam a téma feszegetése kezdetén, hogy akaratlanul is számos lelkiimeretes (és eredményes) tornatanárt zavar, horzsol az előbbi mondatok némelyike. Mert fegyelmezett szakik, pályájukat nem tudják másként elképzelni, óráik nem azzal kezdődnek, hogy bedobják a labdát, majd egész előtt tíz perccel újra előkerülnek, begyűjtendő a sportszert. Mert észlelik, hogy nincs fórum a megmértetésre, hogy az iskolás sportklubokat megtizedelte az utóbbi négy darab öt éves terv fejetlensége és érdeklőhiánya, hogy jó az, ha nincs testnevelő tanár, mert lehet tornaóra helyett még egyet matekeznii.

Oktatói villámkarrierem első állomásán gyerekházi suhancokkal fociztam nem egyszer. Lyukasóráján pályakezdő tanár, mindenféle cöcögések-hümmöntések dacára, jobb szórakozást nem talál egy valaha városból visszaminősített község jelzötlen mindennapjaiban. A srácok szerelés híján zokniban rúgták, fesztelenül, a játék örömeire összpontosítva. Meccs után, mintegy a sportszerűség (vagy az elismerés?) jelül meghívtak az árvaház klubjába, hogy a segélyszállítmányokból kapott színés tévén nézzem meg az éppen esedékes rangadót. Elfogadtam az invitációt, és idejében érkeztem, de alig bírtam félidőig. A házirend szerint ugyanis a klub tisztaságát úgy lehetett fenntartani, hogy oda csak cipő nélkül léphettek be az intézetiek. Az amúgy jó felbontású képernyőt időnként homályba burkolta a tömény lábszag. Férfias próbaként úgy éreztem, 45 percet kiülni ebben az illatkavalkádban épp emberes teljesítmény. Megköszöntem hát a srácoknak a meghívót, és valamilyen elfoglaltságra hivatkozva (befejele pironkodva) távoztam. Ehhez fogható kislisszolást viszont nem engedhet meg magának a sporttanár a 2010-es esztendő Romániájában. Neki végig kell futni a távot, órá ott vár a második negyvenöt perc meg a hosszabbítás. És még csak az sem könnyít a helyzetén, hogy a partvonalon megjelentek aprócska szoknyáikban, villogó pomponjaikkal a mazsorettek.



ROSTÁS-PÉTER ISTVÁN



• Hivatalos •

A Oktatási, Kutatási, Ifjúsági és Sportminisztérium 2011. szeptember 2-án közzétette honlapján a 2011-es 8. osztályosok országos felmérésére, a 9. osztályba történő felvételire és az érettségire vonatkozó szabályokat előíró rendeleteket.

Országos felmérés – a 8. osztályosok számára

A 4801/2010.08.31-es számú minisztériumi rendelet tartalmazza az országos felmérések szervezésére és lebonyolítására vonatkozó szabályokat. E renDELETEH három melléklet kapcsolódik:

- a.1. számú melléklet – az országos felmérések időpontjait tartalmazza
- b.2. számú melléklet – az országos felmérések metodológiája (módszertana)
- c.3. számú melléklet – az országos felmérések vizsgatantárgyainak programjait tartalmazza (tartalomrendszer).

2010–2011-es felvételi

A 4802/2010.08.31-es számú rendelet a 2011-ben történő, gimnáziumba való felvételire vonatkozik. A renDELETEH négy melléklet tartozik:

- a.1. számú melléklet – a 2011–2012-es tanévbe történő felvételi metodológiája
- b.2. számú melléklet – a felvételi időpontokat tartalmazza
- c.3. számú melléklet – a képességi próbákra vonatkozó előírásokat tartalmazza
- d.4. számú melléklet – a nyelvi ismeretekre vonatkozó felmérések módszertanát tartalmazza, a kétnyelvű osztályokba iratkozók számára.

Érettségi 2011

A 4799/32010.08.31-es számú minisztériumi rendelet a 2011-ben történő érettségi vizsgákra vonatkozik. A renDELETEHnek szerves része három melléklet:

- a.1. számú melléklet – az érettségi vizsgák időpontjai

b.2. számú melléklet – a 2011-es érettségi metodológiája
c.3. számú melléklet – az érettségi bizottságok szervezésére vonatkozó előírások

A 4800/2010.08.31-es számú minisztériumi rendelet a 2011-es érettségi vizsga tantárgyait és azok követelményrendszerét tartalmazza. A renDELETEHnek az egyetlen melléklete a vizsgatantárgyak listáját foglalja magában.

A 2011-es országos felmérések vizsgaidőszakát csak egyszer rendezik meg. A magyar anyanyelvű 8.-os diákok képességeinek szummatív felmérése három tantárgyból történik: román nyelv és irodalom, magyar nyelv és irodalom, illetve matematika. A felmérések 120 perces írásbelik lesznek, és 2010. november 1-ig közzé fogják tenni az első mintatételeket. Az országos felmérésekre beiratkozhat minden olyan diák, aki 1998 után végezte el a 8. osztályt és nem iratkozott még líceumba. Az 1998 előtt végzett tanulók, akik letették a képességvizsgát és nem töltik be a 18. évet 2011. szeptember 1-ig, azoknak elismerik ezt.

A líceumi felvételi is módosult, ugyanis a beiratkozásnál 50%-ot számít az országos felmérések eredménye és 50%-ot az 5–8. osztályos médiák átlaga.

Az országos felmérések időszaka:

- 2011. június 10. A 8.-os diákok végzése
- 2011. június 13–15. Beiratkozás az országos felmérésekre
- 2011. június 20. Írásbeli vizsga román nyelv és irodalomból
- 2011. június 21. Írásbeli vizsga magyar nyelv és irodalomból
- 2011. június 22. Írásbeli vizsga matematikából
- 2011. június 24. Eredmények hirdetése
- 2011. június 24. Az óvások beadása
- 2011. június 25–26. Az óvások ellenőrzése
- 2011. június 27. Végleges eredményhirdetés

• Pályáz(z)atok • U4energy iskolai verseny

Pályáztató: European Schoolnet

Határidő: 2011. május 16.

A 'U4energy' (www.U4energy.eu) egy olyan összeurópai, iskoláknak szóló verseny, mely a tanárokat és diákokat szeretné bevonni Európa éghajlatváltozással kapcsolatos ambiciózus tervei megvalósításába. A 'U4energy' az Európai Bizottság kezdeményezésére jött létre, melyet az Intelligens Energia-Európa program (Intelligent Energy Europe Programme) támogat.

A projekt 3 kategóriája a következő:

- A kategória: *Energiahatékonysági intézkedések az iskolában*
Résztevők: iskolai közösségek (tanárok, diákok és iskolai vezetés) és helyi hatóságok
- B kategória: *Legjobb pedagógiai tevékenységek, melyek az energiahatékonyságra hívják fel a figyelmet*
Résztevők: tanárok
- C kategória: *A legjobb figyelemfelkeltő kampány az energiatakarékoságról*
Résztevők: diákok tanári segítséggel, irányítással

www.U4energy.eu



Cimborá

Szeptembertől újra az iskolákban

A *Cimborá* című irodalmi gyermek és ifjúsági folyóiratot (10–14 éves diákoknak ajánljuk) a sepsiszentgyörgyi székhelyű Cimborá Alapítvány adja ki. 2000 óta jelenik meg rendszeresen, azt a felvállalt célt szolgálva, hogy igényes irodalmat, művelődésről, művészetről, történelemről, tudományról szóló írásokat juttassunk magyar ajkú gyermekekhez. „Ennek az újságnak minden sora egy szent célt szolgál: nemesen, emberségesen gondolkodó, művelt magyarokká nevelni titeket” – vallotta Benedek Elek, a *Cimborá* megálmodója és főszerkesztője a múlt század elején, és ezt az elvet, a kulturált és értékorientált nevelés elvét tettük mi is magunkévá. A folyóiratban hangsúlyosan jelen van az irodalmi múlt és félmúlt, keressük a magyar- és világirodalom gyermekek, ifjúság számára ajánlható műveit, és fontosnak tartjuk a kortárs gyermek- és ifjúsági irodalmi élet felpezsdítését, új alkotások megszületésének ösztönzését. Az irodalom mellett a művészet, környezetvédelem és -ismeret, a népi kultúra, a történelem, kultúrtörténet és a színvonalas ismeretterjesztés szerepelnek állandó rovataink témái között. Céljaink között elsősorban a tömegkultúrával szembeni alternatívák felmutatását tartjuk fontosnak, és a kulturális értékek gyerekekhez közelítő bemutatását, a gondolkodásra, aktív életre való ösztönzést. A lap bemutatkozási lehetőséget nyújt tehetséges fiatalok számára, és nyaranta megrendezett *Cimborá Kalácsa Táborban* létrejön a közvetlen kapcsolat szerkesztők, szerzők és olvasók között. Várjuk terjesztő tanárok jelentkezését a cimboramail@gmail.com e-mailcímen vagy a 0752-062-885 telefonszámon.

Farkas Kinga főszerkesztő

www.cimboranet.net

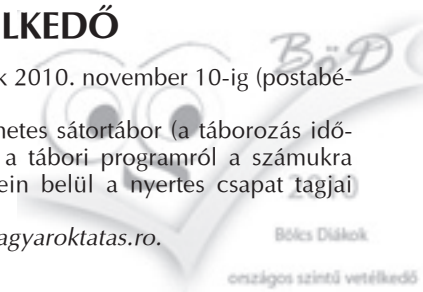
BÖLCS DIÁKOK – ORSZÁGOS SZINTŰ VETÉLKEDŐ

A Magyaroktatás.ro (www.magyaroktatas.ro) a Climbing Experience, a Communitas Alapítvány, valamint a Stúdió Könyvkiadó támogatásával *Bölcs diákok – országos szintű vetélkedő* címmel a 2010. október–2011. május közötti időszakban interdiszciplináris versenyt hirdet 9–12. osztályos diákok számára. A verseny célja a diákok olvasási készségeinek a fejlesztése. A versenyre 4–5 fős csapatok (3–4 diák és

1 tanár) jelentkezését várjuk 2010. november 10-ig (postabélyegző dátuma).

Díjak: könyvjutalmak, egyhetes sáttortábor (a táborozás időpontjáról, helyéről, illetve a táborigramról a számukra felkínált lehetőségek keretein belül a nyertes csapat tagjai döntenek).

További részletek: www.magyaroktatas.ro.



Kiskereskedelmi ár (50 példány alatt): 3,5 lej/szám

Nagykereskedelmi ár (50 példány fölött): 3 lej/szám

Megrendeléseiket az mko@communitas.ro e-mailcímen, a 0264-44-14-01-es telefonszámon vagy postán fogadjuk.

Címünk: Redacția Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii, nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, Jud. Cluj.
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító (Cod fiscal): 10411135

A havilapot postai úton vagy a megyei tanfelügyelőségeken keresztül juttatjuk el Önhöz. A lap ellenértékét postai utalvánnyal vagy banki átutalással kérjük az alábbi bankszámlaszámra utalni. A megrendelés bármelyik formája (szelvény, telefon, e-mail) csak az átutalási bizonylat számával együtt érvényes. (Az átutalási bizonylaton szerepeljen a megrendelő neve és a kifizetés jogcíme.)

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit
Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér
Olvasószerkesztés és korrektúra: Demeter Zsuzsa

Felelős kiadó: Lakatos András

Telefon: 0040-264-44-14-01

e-mail: mko@communitas.ro

Redacția Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii, nr. 60. 400489
Cluj-Napoca, Jud. Cluj

1.

Láthatár

Lehetőségek megnövekedett mozgástérben? – Lakatos Andrásnak, az RMDSZ oktatásért felelős ügyvezető alelnökének írása

3.

Lélekjelenlét

Csapatéptetés játékos gyakorlatokkal – László Laurának, a székelykeresztúri Orbán Balázs Gimnázium iskolapszichológusának írása

16.

Láthatár

Eszi, nem eszi, nem kap mást?! – Molnár Judit írása

18.

Térkép

A romániai fiatalok értékrendjéről – Veress Ilka szociológusnak, a kolozsvári Nemzeti Kisebbségkutató Intézet munkatársának írása

20.

Diákszemmel

„A heti huszonkilenc óra bőven elég a tanulásra” – a marosvásárhelyi Bolyai Farkas Elméleti Líceum ötödikes diákjainak véleménye

21.

Diákszemmel

Folyószakadás és összetartozás – Sánta Miriám Gabriella írása

23.

Magánterület

...in corpore sano – Rostás-Péter István írása

24.

Hivatalos

4.



Tanterem

Tájékozódás szövegek tengerében – Fodor-Kiss Anna-Máriának, a tordai Jósika Miklós Elméleti Líceum tanítónőjének írása

10.



Tanterem

A személyes magyarázat könnyebben megjegyezhető – Kiss Judit beszélgetése Kolozsváry Katalinnal, a csíkszeredai Márton Áron Gimnázium angoltanárával

14.



Iskola és kultúra

Nyári táborok a kalotaszentkirályi Ady Endre Iskolában – Kovács Erzsébet, Péter Mónika-Mária írása

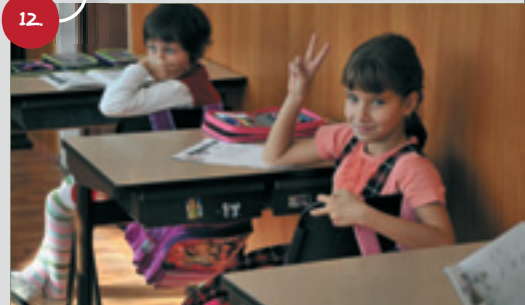
6.



Portré

A tanítás nem ér véget azzal, hogy kicsengetnek – Jánossy Aliz beszélgetése Hunyadi Irén gyergyóalfalvi tanítóóval

12.



Fotóriport

A vajdahunyadi szórványmagyarság szellemi központja – Bone Ewald képriportja

22.



Szülői szemmel

Anyu ül a padon – László Noémi írása